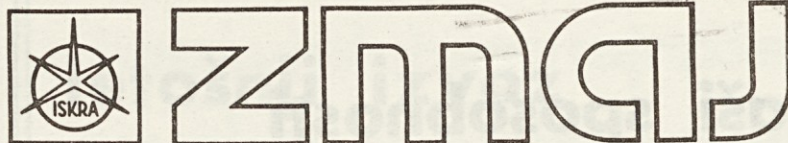

glasilo organizacije združenega dela Iskra - industrija JEZE
tovarna baterij Zmaj Ljubljana

8-10

SPOŠNO IZOBRAŽEVALNA
KNIŽNICA

61290 GROSUPLJE
Adamičeva 15

avgust oktober 1975 letnik X

O NAŠI SPOSOBNOSTI

LETOŠNJI IZVOZ

POVEČANJE PRODUKTIVNOSTI -
NALOGA VSAKEGA DELAVCA

KORAK DALJE V DELITVI OD

SAMOUPRAVLJANJE - GOSPODARJENJE-
POSLOVANJE - DOHODEK

SVEČAN SPREJEM V
ORGANIZACIJO ZSM

ZMAJ NA SEJMIH

PETIČ V HRIBIH

KAM Z OTROKOM

PRVI NATEČAJ

Z ULTRAZVOKOM DO KAKOVOSTI

CLEVELAND

SEKUNDARNE SUROVINE

ZALOGE MATERIALA IZ UVOZA

OB ZATONU POLETJA

ZMAJČEK - BILTEN

SODELUJTE IN UGANITE

UPOKOJITEV

VABILO UPOKOJENCEM

ugodnejše v drugem polletju

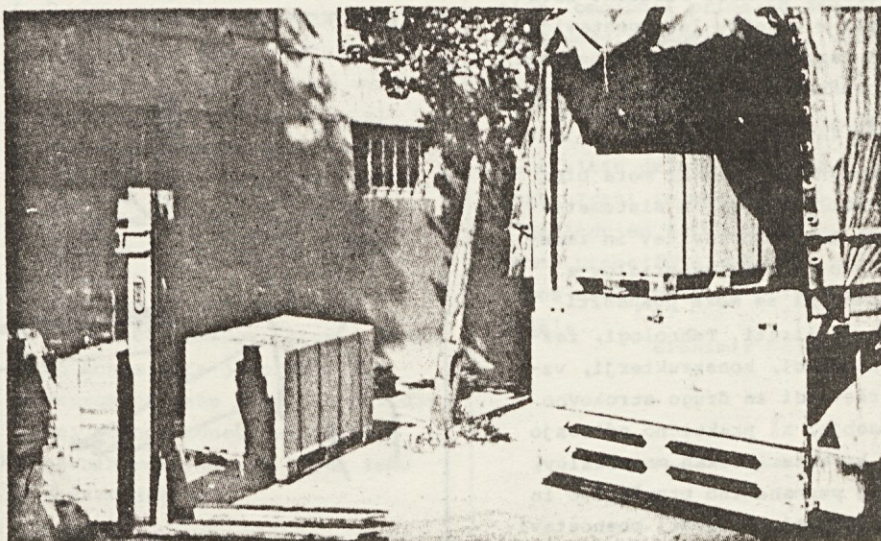
Težko bi že zdaj ocenili rezultate našega poslovnega leta, vendar ne moremo mimo nekaterih dejstev, ki odražajo zadovoljivejšo stanje proizvodnje in prodaje v drugi polovici letošnjega leta.

Znano je namreč, da sta prav izvoz naših izdelkov in nekoliko večja absorpcija baterij na domačem tržišču v celoti angažirala vse proizvodne kapacitete. Zato je bilo potrebno delo v podaljšanem delovnem času, sprejetje nekaj novih proizvodnih delavcev za določen čas, ter akcijo, da so tudi delavci re-

žijskih služb opravili osemurno udarniško delo v neposredni proizvodnji. Prav zato smo v drugi polovici leta zabeležili boljše doseganje mesečnih planov tako v prodaji kot v proizvodnji in končno tudi dvig produktivnosti dela.

Naj še omenimo, da v Zmaju nismo kljub splošnemu pomanjkanju obratnih sredstev imeli blokirane žiro računa kljub precejšnji višini angažiranih finančnih sredstev v neplačanih računih od naših kupcev.

My

Začetek transporta baterij 3R 12 v Vzhodno Nemčijo.

SPOŠNO IZOBRAŽEVALNA KNIŽNICA
GROSUPLJE 61290

o naši sposobnosti

KJE IN KAKO V ZMAJU URESNIČITI STABILIZACIJSKI PROGRAM

Akcijski program za stabilizacijo, ki ga je sprejel delavski svet in družbeno politične organizacije, sprejema in podpira pa ga vsakdo v Zmaju - morda bo prav, če navedem nekaj misli, kje in kako vidim možnost uresničitve tega programa.

Čeprav je res, da samo s štednjo ne moremo doseči "zgodovinskih skokov v razvoju" je v danem trenutku Zmaja in družbe kot celote - treba okrepiti na vseh področjih stroškovno disciplino - še nadaljevati akcijo, jo razširiti na nova področja in jo poglobiti. Zadolžiti bi bilo dobro posamezne osebe za komplekse stroškov ali celo za posamezno vrsto pomembnih stroškov. Glede gibanja stroškov bo treba začeti povezovati gibanje osebnih dohodkov in v primerih, ko se zaradi večjih planskih izpadov ne more dosledno izvajati v začetku leta postavljeno razmerje skladov in osebnih dohodkov, temu primerno ukrepati.

Osnovna akcija (ki mora biti čimbolj trajna in sistematična) za poenostavitev in zamenjavo uvoznih materialov z domačimi se mora pospešiti in razširiti. Tehnologi, raziskovalci, konstrukterji, vzdrževalci in drugo strokovno osebje, ki praktično odločajo o karakteristikah materialov, naj permanentno proučujejo in upoštevajo možnosti poenostavi-

tev in zamenjav uvoznih materialov z domačimi materiali.

Prav je, da se čimprej in temeljito ter vsestransko proučijo posredni učinki, ki bi jih Zmaj pridobil z izvozom, čeprav so sedanji izračuni neugodni (izvozne cene so izpod ravni DIS). Izvozne priprave naj se pripravijo tudi za alkalne in super baterije. Ne smemo ostati pri sedanjih izvoznih aranžmajih, ki so sicer že pomemben napredek in dosežek, toda naj veljajo le kot začetni korak.

Nadaljevati je treba z akcijo za povečanje plasmana, ki smo jo sistematično zastavili letos spomladi, in so njeni rezultati delno že vidni. Absolutno nesprejemljivo pa je, da bi se širili na račun višanja cen ali z visokimi finančnimi vlaganji v prodajno področje. Vlagati je treba kreativne, ustvarjalne miselne napore, ne pa denar. Seveda določene

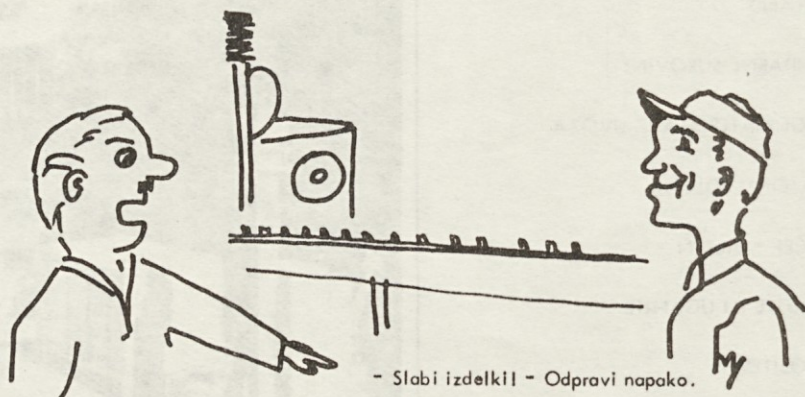
slabosti bo že treba tudi z denarjem odpravljati, predvsem pa naj se rešujejo problemi s kadri in njihovim rezultatom.

Obstajajo še pomembne rezerve glede izrabe delovnega časa (delovna disciplina, nedelo, neopravičeni "bolniški" izostanki, neizvrševanja nalog, tehnološka nedisciplin, neodgovorni odnos do rokov izvajanja nalog itd.), katere je treba aktivirati, vsi, še posebej pa vodilni in vodstveni delavci, smo tu še posebej poklicani za izvršitev teh ukrepov in nalog.

Da se prepreči širjenje premalo proučenih in neproučenih režijskih opravil, se naj do nadaljnjega ukine novo zasedanje režijskih delovnih mest, razen kadar gre za takojšnje in vidne direktne učinke teh kadrov. Obstoječi kadri pa naj dajo še več od sebe v skupno korist.

Že začete priprave optimiranja zalog materialov naj se še pospešijo.

Nabavno politiko in poslovanje je treba konkretizirati tako, da se prepreči monopol dobaviteljev (domačih in tujih) ter zagotovi sukcesivne dobave. To nalogo je treba

- Slabi izdelki! - Odpravi napako.
- Čakam, da mi to kontrola pove.

začeti takoj, ker bo njeno sistematično pripravljajanje in izvajanje trajalo več časa. V tej zvezi je akcijski program še veliko podrobnejši.

Zelo pomembno je povečati odgovornost in učinkovitost, ter pospešiti uvajanje novosti na vseh področjih dela. Dosledneje je treba vključiti racionalizatorje v že sprejete samoupravne akcije in jih preko razvojne službe organizirati v ekipe za razvojne naloge.

Vsi, še posebej pa samoupravni in strokovni faktorji naj se aktivirajo na vseh vprašanih, kjer je možno doseči večjo racionalnost in produktivnost, ter se z odločitvami na svojih področjih dela vključijo v izvajanje akcij za stabilizacijo. Posebno važno je aktivirati razne metodologije za sistematično delo v Zmaju, ki smo jih dobili od strokovnih institucij oz. zavodov, nekatere že dolgo uporabljamo, druge pa smo žal opustili (na primer operativno planiranje).

Delavce je treba sproti obveščati (na kratko, jedrnat in precizno) o novo sprejetih ukrepih v Zmaju in njihovem učinku (uspehih) ter stanju akcij, in tako ustvarjati vzdušje tvornega sodelovanja vseh za izboljšanje delovnih, poslovnih in družbenih rezultatov v Zmaju in izven njega.

Ker se nanašajo ti in drugi predlogi na boljše poslovanje in zaradi naše potrebe po vključitvi v širšo družbeno akcijo za boljše gospodarjenje sploh, je prev. da vsi redno spremljamo kako dogovore izvajamo, zlasti pa še samoupravni in politični faktorji v Zmaju. Bodimo strpni in tovariški, toda če nekdo ne izvaja nalog naj gre iz naše sredine (zlasti če smo ga že prej opozarjali).

Gabrijel Sfiligoj

Letošnji izvoz

Kljub temu, da sta do konca leta še dva polna meseca, lahko že sedaj ocenimo letošnji izvoz baterij. Do konca leta ni pričakovati bistvenega povečanja naročil.

Izvozili bomo 2 milijona baterij v vrednosti 426 milijonov starih dinarjev. Največ je baterij 3R 12 (1.350.400 kom), R 6 (623.800 kom), R 14 (11.800 kom), R 20 (11.600 kom) in baterij 6AF 22 (12.000 komadov). Največji del izvoza odpade torej na baterije 3R 12 in R 6.

Skoraj vse baterije 3R 12 bomo do konca leta izvozili v Nemško Demokratično Republiko, večino baterij R 6 pa v Italijo. Le majhen del izvoza odpade na Nizozemsko in Belgijo.

Letošnji izvoz v Nemško Demokratično Republiko je za našo tovarno precejšnjega pomena. Gre namreč za deželo vzhodnega tržišča s strogo planskim gospodarstvom, ki ni tako občutljivo na nihanja na svetovnem tržišču. Uvoz določenega blaga prevzema ponavadi eno podjetje. Naročila so relativno velika, ker gre za kritje potreb skozi celo leto po vsej državi. Prav zaradi tega si je treba prizadevati, da bi si zagotovili izvoz na vzhodnonemško tržišče še v bodoče, če ne v celoti pa vsaj delno.

Naročilo za proizvodnjo 1.350.000 komadov baterij 3R 12 do konca leta je prišlo z ozirom na naše zmogljivosti dokaj pozno, konec julija. Dobavnih rokov se pa kljub temu povsem držimo.

Izvoz baterij R 6 v Italijo ni

nova stvar, saj je v preteklih letih ZMAJ izvozil veliko več baterij prav tega tipa. Zakaž tako, je treba predvsem pripisati težavam v katere je zabredlo italijansko gospodarstvo. Vendar je za nas izvoz v Italijo zelo pomemben, ker je povsem verjetno, da bomo tudi v naslednjih letih dobivali od tam naročila.

Izvoz v Holandijo in Belgijo je v primerjavi z izvozom v DDR in Italijo zelo majhen. To so zelo zahtevna tržišča z močno zastopano domačo proizvodnjo baterij (Philips) ter tistimi iz sosednje Nemčije in Francije. Baterije iz Kitajske in Japonske, ki so jih tu uvažali po izredno nizkih cenah v zadnjem času le s težavo prodirajo, pa vendar ne kaže, da bodo naše baterije v kratkem njihovo mesto. Vsaj zaenkrat ne.

Na splošno o izvozu naše tovarne pa je treba povedati, da bi nam le-ta, če bi bil vedno v količinah, ki so za nas zanimive, omogočil primerno zasedbo proizvodnih zmogljivosti, večji devizni priliv in s tem tudi večji dohodek. Dobili smo povpraševanja iz še nerazvitih dežel (Etiopija, Irak, Iran) in mogoče se bo že v naslednjem letu izkazalo, da imamo precejšnje možnosti za izvoz naših baterij prav v te dežele.

Branimir Gajski

povečanje produktivnosti - naloga vsakega delavca

SINDIKAT V PRIZADEVANJIH ZA POVEČANJE PRODUKTIVNOSTI DELA

Občinskim organizacijam in organom sindikatov in zveze sindikatov priporočamo, da po svojih ustaljenih poteh čim prej seznanijo vse izvršne odbore osnovnih organizacij sindikatov s pozivom sveta Z veze sindikatov Jugoslavije o nalogah sindikatov v prizadevanjih za povečanje produktivnosti dela, sprejetih 16. oktobra letos!

Na 4. seji 16. oktobra letos, je svet Zveze sindikatov Jugoslavije obravnaval aktualne probleme gospodarske stabilizacije in neposredne naloge sindikatov v akciji za povečanje produktivnosti dela. Svet ZSJ je sprejel predsednikovo poročilo in poziva vse organizacije, vodstva in organe sindikata, naj povsod, kjer delujejo, ugotovijo konkretne rezerve za povečanje produktivnosti dela in ekonomičnosti poslovanja, nato pa naj skupaj z organi samoupravljanja in z drugimi organi ukrepajo za povečanje produktivnosti in dohodka.

Produktivnost dela v zadnjih letih počasneje narašča, kar se je pokazalo zlasti letos. Nujno je, da s še bolj široko akcijo takšno težnjo obrnemo v korist povečanja produktivnosti v širšem smislu in v povečanje družbenega dohodka.

Zaostajanje rasti produktivnosti dela pri nas ni posledica tehnične ravni opreme in opremljenosti dela, temveč je posledica pomanjkljivosti v splošni družbeni organiziranosti in v slabosti organizacije dela in poslovanje. Velike rezerve za povečanje dohodka so v organiziranju združenega dela na vseh ravneh

po načelu dohodkovnih odnosov in v usklajevanju tehnično tehnološke organizacije s temi odnosi.

Akcijo za večjo produktivnost v naslednjem obdobju je nujno treba povezati z izdelavo samoupravnih in družbenih načrtov in sporazumov o združevanju dela in sredstev v reproduktivske celote.

Svet ZSJ poudarja potrebo po okrepljeni družbeni akciji sindikatov, organov samoupravljanja in vseh družbenih dejavnikov za ukrepanje v tekoči ekonomski politiki, s katerim bodo spodbujali:

- hitrejša naraščanja produktivnosti in ekonomike dela v vseh organizacijah združenega dela,
- hitrejša združevanja dela in sredstev ter graditev samoupravne organizacije združenega dela,
- odpravljanje prevelikih razlik v ustvarjenem dohodku na delavca (petkrat, desetkrat in celo do dvajsetkrat med organizacijami, ki poslujejo pod enakimi pogoji),
- boljše in popolnejše izkoriščanje kapacitet in razpoložljivih sredstev,

- odpravljanje vzrokov za velike zaloge, neporavnane račune in nelikvidnost,
- racionalne in družbeno potrebne naložbe.

Težišče akcije sindikatov naj bo v temeljnih organizacijah združenega dela za iskanje konkretnih rešitev, katerih izvedba bo povečala produktivnost dela.

Sindikati se bodo še naprej zavzemali za to, da se:

- hitreje izoblikuje in uveljavi stimulative oblike delitve po delu in delovnih rezultatih,
- trdno poveže naraščanje osebnih dohodkov in vseh oblik porabe z naraščanjem produktivnosti in dohodka,
- vodi stalen in vztrajen boj proti vsem oblikam nedelavnosti in nediscipline,
- odkriva in izkorišča vse druge rezerve za povečanje produktivnosti in dohodka,
- nasprotuje vsem, ki s svojim ravnanjem ali odporom otežkočajo to akcijo.

Svet ZSJ poudarja, da je treba akcijo sindikatov v boju za večjo produktivnost in ekonomičnost dela najtesneje povezovati s hitrejšim uresničevanjem družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov o pridobivanju in delitvi dohodka - zlasti z izdelavo osnov in meril za individualno delitev po delu in delovnih rezultatih dela in materialno stimulacijo v vseh temeljnih in drugih organi-

zacijah združenega dela.

Organizacije sindikatov in organi samoupravljanja naj zagotovijo tudi takšne spremembe, da se bo z osebnim dohodkom spodbujalo delo, delovne rezultate, produktivnost, racionalizatorstvo, inovacije in iznajditeljstvo. Prav tako je nujno, da se merjenje delovnih rezultatov razširi na čim večje število delavcev, da bodo vanj zajeti tudi organizatorji proizvodnje in kadri v skupnih službah, saj se bo s tem povečal tudi njihov interes za večjo produktivnost dela in za večji dohodek.

Osnovna smer aktivnosti sindikatov naj bo proučevanje in prenašanje pozitivnih izkušenj iz prakse organizacij združenega dela, ki z razvijanjem samopravnih dohodkovnih odnosov dosega največjo produktivnost in dohodek.

Proučevanje rezultatov produktivnosti in poslovanja bodo sindikati organizirali po panogah in grupacijah sorodnih proizvajalcev na podlagi primerjalnih kazalcev o poslovnosti. Z rezultati naj bo seznanjen vsak delavec, da mu bodo jasni ne le vzroki za morebitno manjšo proizvodnjo, izgubljen dohodek, manjši obseg sredstev za akumulacijo, za osebne dohodke, za skupno porabo itn., temveč da mu bodo poznani tudi načini za izboljšanje stanja.

Še intenzivneje vključevanje vseh organizacij in organov sindikatov in zveze sindikatov v stabilizacijsko akcijo s prizadevanji za povečanje produktivnosti dela v najširšem smislu bo naš največji prispevek k uresničevanju nove ustavne ureditve.

SVET ZVEZE SINDIKATOV
JUGOSLAVIJE

zaenkrat še ne

ODLOŽEN PREHOD NA MALO-
PRODAJNE CENE

Kot je znano, je Sekretariat sveta za metalno in elektroindustrijo Gospodarske zbornice Jugoslavije predal gradivo, sporazum, ki so ga v okviru te zbornice sprejeli proizvajalci in kupci baterij in baterijskih svetilk o prehodu na maloprodajne cene. Sporazum je bil sklenjen 26.6.1975 in predan Zveznemu zavodu za cene. Bistvo sporazuma je, da se v bodoče, verjetno bi se uporabljal sporazum od 1. januarja 1976 dalje, baterije in svetilke prodajale po maloprodajnih cenah.

Zmaj je medtem že ugotovil, da bi bile maloprodajne cene v povprečju sicer enake, vendar pa bi bila ponekod odstopanja - ponekod bi bile večje, drugod pa manjše od tega povprečja, ki je bilo prikazano v dokumentaciji. Zvezni zavod za cene je izdal posebno "Rešenje" s katerim zadržuje izdajo soglasja na omenjeni sporazum na maloprodajne cene galvanskih elementov in baterijskih svetilk, dopušča pa možnosti pritožbe na Zvezni sekretariat za tržišče in cene, s tem, da se pritožbo vloži preko zveznega zavoda za cene v 15 dneh.

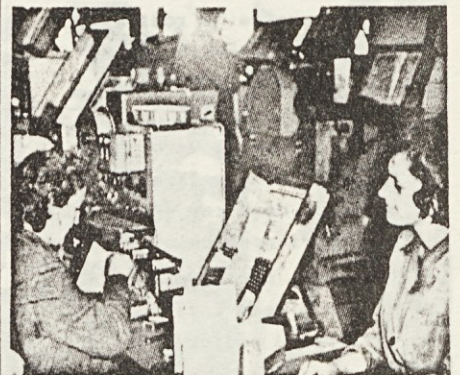
Zvezni zavod za cene je svojo odločitev sprejel na podlagi Zakona o družbeni kontroli cen, ter izrecno navedel med drugim naslednje: "... zvišanje cen iz sporazuma ni v skladu z ekonomsko politiko in politiko cen, sprejeto v Resoluciji o osnovah skupne politike ekonomskega in soci-

alnega razvoja Jugoslavije v letu 1975, in z Dogovorom o izvajanju politike cen v letu 1975... dokler se ne izvrši to usklajevanje, Zvezni zavod za cene vztraja na svoji odločitvi...".

Zanimalo nas je ali se bo Zmaj pritožil kot eden izmed sopolisnikov tega sporazuma na strani proizvajalcev baterij. Izvedeli smo, da tudi Zmaj v tem trenutku bitke za stabilizacijo smatra, da ne bi bilo primerno uveljaviti sporazum. Croatia in Tesla sami pa se pritožiti ne moreta, ker ne predstavljata kvalificirane 2/3 večine proizvajalcev na tržišču.

Iz vsega navedenega lahko rečemo, da je prehod na maloprodajne cene odložen do nadaljnjega, da bo pri nekaterih kupcih, zlasti Croatiinih to vzbudilo negotovanje, da pa nekih posebnih tržnih in finančnih težav za Zmaja ni pričakovati.

Uredništvo

Zaključne operacije dela na etiketirki za baterije R 6

korak dalje v delitvi

KORAK DALJE V DELITVI OSEBNIH DOHODKOV

V mnogih samoupravnih organih in na drugih mestih javnega razpravljanja je bila večkrat izrečena zahteva, da naj bo delitev osebnih dohodkov čimbolj pravična in povezana z rezultati dela. Prepričani smo, da je zahteva na mestu. Zavedati se namreč moramo, da to ni stvar, ki se da realizirati čez noč oziroma urediti z izdelavo določenega pravilnika oz. sporazuma, ampak je to hkrati vzvod za aktiviranje naše pripravljenosti in strokovnosti v najširšem pomenu besede. To pomeni, da se ne moremo zadovoljiti le z znanjem oz. mnenjem posameznikov, temveč je to stvar, ki zahteva širok krog sodelujočih in najširšo izmenjavo mnenj, predlogov in pobud. Skratka, če želimo zahtevo uresničiti, tedaj je to resnično veliko in odgovorno delo.

Enaka zahteva se je rodila skoraj vseh delovnih organizacijah, toda malo je takih, ki se lahko ponašajo, da so v tem tudi uspeli. Vzrok temu je znan in se največkrat navezuje na to, da sicer vsako družbeno priznano delo ustvarja vrednost, dočim so merila vrednotenja dela različna in specifična od podjetja do podjetja.

Komisija, ki je bila imenovana v okviru naše tovarne je bila v prvi vrsti postavljena pred

nalogo, da se s primerno metodo vrednotenja delovnih mest nadomesti sedanjo analitično oceno delovnih mest.

Zamena za dosedanjo metodo naj bi bila nova metoda vrednotenja delovnih mest, ki obsega:

1.

Vrednotenje delovnih mest s koeficienti glede na naloge in zahtevano izobrazbo po samoupravnem sporazumu za elektrokovinsko industrijo SRS.

2.

Vrednotenje oz. fino razvrščanje delovnih mest s pomočjo metode primerjanja parov delovnih mest, ki je bilo izvedeno z ocenjevalci v posamezni službi, kjer so ocenjevalci ocenjevali posamično. Ocenjevalci so se odločali na osnovi lastnega mnenja o zahtevnosti DM od DM - kar da subjektivno oceno. Izid ocenjevanja pa se upošteva kot objektivna vrednost delovnega mesta, če se subjektivne ocene posameznih ocenjevalcev med seboj ujema. Preverjanje skladnosti ocen pa se je opravilo po statističnem izračunu. Dokončna razvrstitev delovnih mest od najzahtevnejšega do najmanj zahtevnega pa je rezultat razvrstitev vseh ocenjevalcev v skupini.

Za proizvodna delovna mesta pa je strokovna komisija opravila vrednotenje delovnih mest na osnovi koeficientov iz samoupravnega sporazuma elektrokovinske industrije SRS in po kriterijih o zahtevnosti, fizičnem naporu, odgovornosti,

samostojnosti na delovnem mestu, kar narekuje tehnologija dela v proizvodnji.

3.

Ovrednotenje delovnih mest z razvrstitvijo v razrede dela.

Na osnovi ocenitve delovnih mest s koeficienti se je delovna mesta razvrstilo v 50 razredov z razponom od 100 do 500 točk.

Medtem, ko bo imela točka isto funkcijo kot dosedaj, to je da se glede na rezultat poslovanje podjetja spreminja vrednost točke.

Komisija, ki je bila imenovana v okviru naše tovarne, pa je bila postavljena pred drugo nalogo in sicer, da se pripravi nov sistem, ki ne more sloneti zgolj na oceni delovnega mesta in izpolnjevanju zahtev do delavca po praksi in izobrazbi na tem delovnem

mestu, ampak, da se na ovrednotenje delovnega mesta naveže tudi metoda za vrednotenje posameznika v skupnem rezultatu glede na kvaliteto opravljanja dela na delovnem mestu. Ustvariti tak sistem pa je naša želja, zavedamo se da pot do tega ni enostavna. Vzrok temu pa je predvsem v tem, ker danes ne obstaja delovna organizacije, kjer bi se dalo de-

lo na vseh delovnih mestih objektivno vrednotiti. Namreč, tista delovna mesta in z njimi povezano delo, kjer so rezultati dela merljivi, preciznej olajšajo tovrstno delo in tudi metode za takšno merjenje se v praksi uporabljajo in razširjajo (individualna norma, skupinska norma, cenik del itd.). Veliko težje pa je ustvariti sistem tam, kjer se delo ne more objektivno merititi, tam se uporablja metoda merjenja učinkovitosti delavca na osnovi določenih kriterijev. Metoda za merjenje učinkovitosti delavca na delovnem mestu ni metoda, ki se lahko preneša iz ene delovne organizacije v drugo, ampak je to metoda, ki je prilagojena na specifičnosti dela v organizaciji.

Predpogoj za uvedbo metode za merjenje učinkovitosti je analiziranje in grupiranje med seboj po enakosti in značilnosti dela, iz tega sledi, da uporabljamo več kriterijev z različnimi zahtevami v odvisnosti do razlik med delovnimi mesti in zaposlenimi.

Kriteriji za merjenje učinkovitosti so prilagojeni človeku in njegovim delovnim navadam oz. tistemu, s čimer želimo delavca stimulirati, k višjemu poslovnemu rezultatu. Metoda za merjenje učinkovitosti je pripravljena tako, da je razumljiva čim širšemu krogu delavcev in še posebno tistemu, ki je po njej ocenjen. To pa dosežemo le tako, da smo izbrali take zahteve in kriterije, ki so jasni in enostavni in ne dvosmiselni. Ob tem je pomembno tudi to, da število zahtev ni preveliko, ampak se uporabi le toliko kriterijev, da se loči boljšega delavca od slabšega in se ga temu primerno tudi stimulira.

Poleg navedenih dveh metod ki bodo zajete v našem novem samoupravnem sporazumu, bo

delno spremenjen sistem vrednotenja težjih delovnih pogojev, ki ga narekuje sporazum elektrokovinske industrije na osnovi teže delovnih pogojev po meritvah Zavoda za varstvo pri delu. Po teh meritvah se lahko delovna mesta razvrsti v 5 težavnostnih skupin.

Ravno tako se bo spremenilo tudi naše sedanje vrednotenje "minulega dela", ki je v bistvu vrednotenje stalnosti s sistemom za vrednotenje minulega dela, ki ga predvideva Sporazum elektrokovinske industrije SR Slovenije.

In še sklepna misel:

Naš sporazum, ki bo v kratkem v javni obravnavi nam bo dal vrsto dopolnjenih oz. novih oblik za vrednotenje našega dela. Ob tem pa se moramo zavediti, da njihova uporabnost še ni garancija, da smo ustvarili sistem ki omogoča najboljšo obliko delitve osebnih dohodkov, ampak je to le predpogoj v zahtevi s katero želimo ustvariti tako merilo, ki bo zagotavljalo osebne dohodke in ostala vrednotenja (pogoji dela, minulo delo) v delovni odvisnosti po vložnem delu.

Aleš Smrdel

pa še to

Prvo cepljenje proti gripi z mrtvim cepivom je bilo v Zmaju v četrtek 30. oktobra.

Omeniti velja začudenost, da se je od vseh zaposlenih dala cepiti le dobra tretjina delavcev.

Zvedeli smo, da nekateri naši delavci, ki so letovali na Uskovnici, niso vpisali v knjigo gostov vseh tistih, ki so jih pripeljali s seboj. Ker pa je potrebna točna evidenca gostov zaradi prijave, naj v prihodnje vsakdo vpiše tudi tiste sorodnike ali prijatelje, ki z njim letujejo na Uskovnici.

Razmišljamo tudi že o obisku Dedka Mraza za naše otroke. Letos, tako upamo, bo mladinska organizacija v Zmaju pripravila izvedbo programa za naše najmlajše.

svečan sprejem v organizacijo zsm

Osnovna organizacija zveze socialistične mladine v tovarni Zmaj si je s svojim programom zastavila tudi nekoliko svečanejši sprejem v OOSZMS s podelitvijo članskih izkaznic. Ustanovni zbor organizacije smo v tovarni imeli že v decembru 1974, torej takoj po 9. kongresu ZSMS in ZSMJ smo se na novo organizirali. V osnovno organizacijo se je že takrat včlanilo 35 mladih, število se je spreminjalo zaradi odhodov nekaterih iz tovarne, sprejemali pa smo tudi nove člane v svoje vrste. Trenutno je v osnovno organizacijo ZSM v tovarni včlanjenih 35 mladih, od tega 15 mladink in 20 mladincev. Kadrovsko evidenco imamo lepo urejeno, od Občinske konference smo prejeli izkaznice in značke, treba jih je bilo le še razdeliti med člane osnovne organizacije.

Svečani sprejem smo pripravili v petek, 17. oktobra v naši sejni sobi, ki smo jo v ta namen svečano okrasili z cvetjem in zastavami.

Predsednica osnovne organizacije Franika Tkalec je imela ob tej priložnosti govor v katerem je povedala nekaj o aktivnosti naše osnovne organizacije, problemih mladih, naših uspehih, poudarila je večjo aktivnost in odgovornost vseh članov in zaželela še veliko uspešnih akcij mladih v tovarni in posameznikov na delovnih mestih. V svojem govoru je med drugim

poudarila tudi: "...9. kongres ZSMS je sprejel usmeritev da mora ZSMS postati enotno, celovito, učinkovito razredno gibanje mladih ljudi, ki bo sposobno po drugačnih, ustrežnejših oblikah organiziranosti uveljaviti novo vsebino aktivnosti. ZSMS mora postati množično in učinkovito sredstvo za mobiliziranje, organiziranje in usmerjanje mladih ljudi za neposredno družbeno akcijo, tako v družbeno političnih, interesnih skupnostih in drugih sredinah, kjer se mladi morajo politično in samoupravno uveljaviti kot delavci, kmetje, učenci in občani... Člani organizacije so dolžni uresničevati odločitve, katere so sprejeli na svojih sestankih ter izvrševati naloge, ki izhajajo iz demokratično sprejetih dogovorov organov ZSMS v občinah, regiji, republiki in federaciji. Uresničevanje stališč in sklepov predstavlja merilo odgovornosti vsakega člana organizacije ZSMS ... Ena glavnih nalog naše organizacije je, kar največ prispevati k stabilizaciji in to v tovarni in izven nje. Ta akcija bo ponovno pokazala, kdo se je pripravljen vključevati v tokove naše družbe, ne samo udobne temveč tudi naporene, kdo pa ostaja pri vsem tem ob strani...nova organiziranost nalaga aktivnost vsakemu članu, sicer ni uspehov. ... Če samo na hišro pogledam aktivnost naših čla-

nov OO moram žal ugotoviti, da ne moremo biti najbolj zadovoljni. Mogoče je krivda na naši strani, da nismo znali in uspeli zainteresirati vseh mladih za določena področja delovanja mladine."

Ob koncu svojega govora je pozvala mlade, da se aktivneje in odgovorneje vključijo in sodelujejo pri delu osnovne organizacije, da ne bodo vedno izstopali le nekateri posamezniki. Izrekla pa je tudi kritiko na neopravičeno odsotnost nekaterih mladincev s te svečanosti.

Kratek nagovor je imel tudi sekretar OOSZK tovariš Jože Lavrin. Mladim je čestital k njihovim uspehom, orisal možnosti delovanja mladih v tovarni ob borbi za stabilizacijo. Spomnil se je tudi na preteklost, ko mladina v tovarni ni imela takšnih možnosti za delovanje kot jih ima sedaj, ko mladi uživajo vso podporo družbeno političnih organizacij, samoupravnih organov in vsega kolektiva. Izrazil je tudi upanje, da bo osnovna organizacija mladih tudi v bodoče sodelovala z zvezo komunistov v tovarni, da bo skupaj vzgajala mlade za delovanje v zvezi komunistov, ob koncu pa zaželel mladim še veliko uspehov.

Predsednik sindikata tovariš Milan Jakomin je zaželel mladim pri svojem delu veliko uspehov, ter poudaril, da

bodo mladi imeli pri svojem delovanju vso podporo sindikata, zaželel pa je še boljše uspehe in sodelovanje.

V imenu direktorja podjetja pa je navzoče na svečanem sprejemu pozdravil tovariš Primožič Bojan. Mladim je čestital ob podelitvi izkaznic, ter izrazil vso podporo in pripravljenost za sodelovanje s strani vodstva podjetja ter zaželel še veliko uspehov.

Ob tej priložnosti je bil izveden tudi kratek kulturni program. Recitirali so Maks, Aleš in Marija ter poželi buren aplavz.

Nato je sledila podelitev članskih izkaznic in značk ZSMS. Podeljevala jih je predsednica, vsakemu mladincu in mladinki je povedala nekaj vzpodbudnih besed z upanjem na boljše delovanje mladih. Obljubili smo, da bomo opravičili zaupanje v mlado generacijo, da bomo dobri delavci in samoupravljajci.

Potem je sledila prosta razprava, kako je bilo in kako bo v bodoče teklo naše delo v OZZSM, pripravljeni so bili tudi okusni kruhki in sokovi.

Čeprav dogodek ni bil ovekovečen s fotografskimi posnetki, bomo dan, ko smo prejeli članske izkaznice v novo organizirani zvezi socialistične mladine, obdržali v trajnem spominu.

M.K.

praktikant iz francije

Pierre Terech

Mednarodna organizacija za izmenjavo študentov - praktikantov (IAESTE) v času semestralnih počitnic, poskrbi tudi za to, da stotine naših študentov iz Jugoslavije potuje in prebije v tujini 1 mesec ob delu v različnih tovarnah, inštitutih in drugih ustanovah. Enako število tujih študentov pa se seznanijo z delom v naših tovarnah. Tako je naša kadrovska služba že v začetku leta 1975 dala pristaneke organizaciji IAESTE, da bomo v avgustu 1975 imeli v naši tovarni praktikanta iz Francije z imenom Pierre TERECH. Seveda so bili znani že vsi podatki o kandidatu, uspehih v šolanju, kje živi, kako se obnaša itd.

V zadnjih dneh julija pa smo ga lahko že osebno spoznali. Njegovo delo je bilo v našem laboratoriju, predvsem na uvažanju analitskih metod za določanje sestavin v raztopinah ki jih dobimo ob predelavi odpadkov mangana v prisotnosti kloridnih ionov. Ko smo ga seznanili z nalogo, smo mu prepustili vso izbiro, da sam preveri možnosti uporabe najrazličnejših metod iz potenciometričnih titracij, fotometrije, kompleksometrije, kar naj bi imelo prednost pred gravimetrijo. Na razpolago je bilo tudi nekaj najnovejše tuje literature iz analitske kemije. Po izjavi praktikanta, je bila

naloga zelo zanimiva, pa tudi zahtevna in je bilo potrebno mnogo dela, da so se že v nekaj tednih pokazali uporabni rezultati ter predlogi za uvedbo najprimernejših analitskih metod. Vsekakor pa je praktikant ogromno pridobil v spoznavanju nekaterih posebnih manj znanih področij iz titrimetričnih analiz.

Naštejmo še nekaj osebnih podatkov, kakor jih je sam navedel, ko je zaključil s prakso pri nas:

- rojen: 12.10.1953 v Sartrouville/Francija
- šole: 1971 - Tehniška srednja šola, 1973 - Kemija I. stopnja (Inštitut za tehnologijo - Orsay, prvo mesto med 150 absolventi), 1975 - Ecole Nationale Supérieure de Chimie de Paris E.N.S.C.P., končana dva letnika, preostane še zadnji - tretji letnik.
- prakse: po 1 - 2 meseca počitniške prakse v Institut Français du Pétrole, Ciments Lafarge, Aluminium Industry Pechiney etc.

Dodajmo še naslov njegovega stanovanja v predmestju Pariza, če mu bo kdo želel pisati: Pierre Terech, 78500 - SARTROUVILLE, 8 Rue du 11. Novembré, France.

P.Ž.

zaloge materiala iz uvoza

Na podlagi vpogleda in konsultacij s strokovnjaki iz Beograda, kakor tudi detajlnih pregledov in proučitve Uradnih listov, izhaja glede podražitvene problematike uvoznih materialov več novosti v družbenoekonomskih pogojih in s tem tudi znotraj Zmaja, predvsem naslednje:

- Z Ur.l.39/75, str. 1., predpis št. 601 se morajo cene barvnih kovin in njihovih polizdelkov po družbenem dogovoru znižati kadar se znižajo zadevne cene na svetovnih borzah (vse podrobnosti prinaša cit. Odlok).

- Cinkarna Celje bi morala npr. znižati cene za dobavo Zmaju na izhodiščno nivo Samoupravnega sporazuma, če bi ga seveda bila doslej koristila za zvišanje cen. Vendar pa po informacijah iz našega marketing sektorja Cinkarna samoupravnega sporazuma sploh ni izkoristila, zaradi tega so (če so navedene informacije pravilne) cene Cinkarne legalne.

- Cene grafitnih šibk (= polizdelek) Zmajevci ne moremo glede cene oporekati, ker je Zmaj menjal dobavitelja (ni namreč odgovarjala kvaliteta doterdanjega dobavitelja), pri novem dobavitelju pa smo morali plačati višjo ceno.

- Polizdelki cink klorid in amon klorid so se dosedaj dobavljali iz Poljske. Poljski dobavitelj ni hotel več dobavljati in Zmaj je moral akceptirati višjo ceno pri Zahodnonemškem in

belgijskem dobavitelju. Kvaliteta novih dobaviteljev je v redu, cena pa takšna kot je.

- Sorazmerno visoke zaloge uvoznih materialov so bile poleti in v začetku jeseni očitne, so pa posledica naslednjih dejstev:

- . Zmaj je dolgoročno gledal in naročal po planu,
- . Poraba materialov je bila v letu 1975 v zaostanku (pa čeprav je baterij manjkalo in bi torej letne količine po planu odgovarjale, dinamika koriščenja pa je bila pod planom).
- . Ko je Zmaj že imel na poti dražji material iz zahodnega tržišča je Poljska iznenada spet ponudila cenejši material. Zmaj je priliko izkoristil - torej v breme velike zaloge.
- . Elektrolitski mangan je po

Začetek potovanja baterij v izvoz

posebno ugodnem aranžmanu nabavljen leta 1974 za dve leti skupaj, plačan pa je v letu 1975. Količinsko je bil Zmaj prenatrpan (navidezni problem), finančno pa je to izjemno dobra poteza in prilika (to pa je tudi cilj dohodkovnega gospodarjenja).

- Zaradi nezaustavljive inflacije, katere stopnja je in bo verjetno še nekaj časa višja od obrestne mere za obratna sredstva (čeprav ima Zmaj precej obsežna lastna obratna sredstva) in večja od obrestne mere za osnovna sredstva, lahko zaključimo, da zaloge Zmaja niso poslovni, niti družbeni problem. To tudi ni finančni ali pravno ekonomski problem oz. sporna ocena.

- Glede cen domačih materialov je generalna ocena po konsultaciji marketing sektorja, da zaenkrat ni drastičnega izsiljevanja s strani dobaviteljev ali kršitev s strani dobaviteljev. Samo en edin dobavitelj je izsilil svoje zahteve, ker ima praktično monopol nasproti Zmaju.

Potemtakem lahko rečemo, da kolektiv na področju ekonomiziranja zalog in uvoza dobro in družbeno ekonomsko zdravo posluje in upravlja z družbenimi sredstvi in delom.

Gabrijel Sfiligoj

samoupravljanje - gospodarjenje - poslovanje - dohodek

Smisel sleherne družbene organizacije ljudi je, da zagotovi proizvodnjo in reprodukcijo v materialnem in družbenem smislu. Samoupravni socialistični družbeni sistem prav tako terja in omogoča zagotavljanje proizvodnje in reprodukcije. Smoter osnovnih celic samoupravnega socialističnega gospodarstva, tj. TOZD je v tem, da na podlagi samoupravnih socialističnih proizvodnih odnosov (zapisanih v Ustavi) uveljavlja v vsakodnevni praksi vse večjo, racionalnejšo in smotrnejšo proizvodnjo in reprodukcijo samoupravnih družbenih odnosov. Smotrnost in uspešnost TOZD v navedeni smeri spremlja družbena skupnost preko družbeno ekonomskih pogojev gospodarjenja in tržišča, preko zaključnega računa TOZD in preko družbeno angažiranih akcij subjektivnih - zavestnih - faktorjev, na primer družbeno političnih organizacij. Gospodarjenje in uspešno poslovanje TOZD se lahko pri nas pokaže le skozi dohodek, ker imamo v samoupravnem socialistično planskotržnem sistemu dohodkovni sistem v katerem so zajeti vsi motivacijski elementi za dobro gospodarjenje in uspešno poslovanje ter reprodukcijo samoupravnih odnosov. To merilo za TOZD je v praksi že uveljavljeno.

Že večkrat smo v Našem glasilu pisali, da tržno tekmovanje v samoupravni družbi dobiva vedno bolj konstruktiven značaj in da je vedno bolj v okviru poslovnih in družbenih norm (pravil obnašanja).

Prav tako smo že večkrat pisali, da na primer baterijska grupacije posluje v okviru uvozne zaščite svojih proizvodov, kar pomeni, da na doma-

Primerjava doseženih rezultatov med Zmajem in Croatia na delavca v prvem polletju lani in letos je naslednja: (v n.din)

K a z a l c i	v ooo					
	Croatia		Zmaj		v dobro Zmaja	
	1974	1975	1974	1975	1974	1975
Vrednost prodaje na delavca	75.666	98.458	107.900	127.726	+ 43 %	+ 30 %
Dohodek na delavca	29.991	33.555	40.883	36.558	+ 46 %	+ 9 %
Dobiček na delavca	7.572	6.575	12.618	10.333	+ 67 %	+ 57 %
Povprečni mesečni neto OD na delavca	2.103	1.352	2.436	2.836	+ 16 %	+ 21 %

čem trgu ni tuje, inozemske konkurence, ampak le domača. Za Zmaj pomeni to, da se tržišče srečuje le z baterijami Tesle in Croatia (2 leti pred začetkom redne likvidacije - letos junija - pa še z baterijami EI Lumine iz Zemuna).

Kako poteka to tržno tekmovanje in kakšne cilje ima in kakšni so rezultati? Cilji so zlasti v tem, da se dvigne raven preskrbe potrošnikov z baterijami, pospeši iskanje novih tehničnih rešitev, izboljšava kvalitete, poveča produktivnost, znižajo stroški, poveča likvidnost, povečajo ekonomičnost, rentabilnost, sigurnost razvoja, povečajo dohodek, finančni rezultat, solidnost poslovanje, redna razširjena reprodukcija (tovarna v Stegnah) osebni dohodki, skladi, družbeni standard delavcev in omogoča trajen stabilni vsestranski razvoj TOZD kot gospodarske organizacije in kot delovne skupnosti.

Zaključek:

Tokrat bomo rekli le to: Delo, samoupravljanje in resnična bitka za stabilizacijo so uspešnejši od česarkoli - služijo tržišču, delavcem, potrošnikom in družbi. Nadaljujmo začete akcije, sposobni smo zanje in zelo je potrebna in poštena!

Več o vsem tem in onem glede rezultatov tržne tekme jugoslovanskih baterijskih tovarn berite še v člankih tov. Sfiligoja, člankih uredništva in drugih piscev v zadnjih letnikih Našega glasa. Posebno aktualno v zvezi s tem so tisti članki, ki govorijo o poslovnem sodelovanju in ukrepih ter poduku, ki sledi iz propada Lumine.

(Potek tržnega tekmovanja ni ravno najbolj fair - lep v smislu poslovnih običajev - je pa precej soliden. V zadnjih letih

/naslednja stran/

gospodarjenje

so na to mnogo vplivali družba s predpisi in politiko, baterijski proizvajalci pa z zavestnimi prizadevanji - tovarne kot celote in posamezniki, ki delajo na ustreznih delovnih mestih.

Rezultati se lahko spremljajo in prikažejo bolj ali manj skupno (sintetično) ali podrobno. Zavisi kaj želimo videti. Tokrat hmo prikazali predvsem nekatere finančne rezultate od katerih preko ostvarjene in plačane prodaje baterij končno živimo. O drugih primerjavah, uspehih, slabostih, ukrepih in nalogah pa bomo pisali podrobneje prihodnjič. O nekaterih smo že govorili na organih upravljanja, zborih, pisali v Našem glasu ali v poslovnih poročilih, in si jih tovarna Zmaj in Croatia izmenjujeta. Za Teslo žal nimamo podatkov, čeprav lahko rečemo da njeni finančni rezultati nesporno saostajajo za Croatia in s tem tudi za Zmajem. Za EI-Lumino pa vemo, da je zaradi visokih izgub v postopku likvidacije.)

PA ŠE TO:

Optimizem in vztrajnost, odgovornost in resnost so odlično orožje nekega TOZD, besedni dvoboji, poslovna sanjarjenja, natezanje s tržnim deležem, reševanje finančnih rezultatov s cenami, uvozne kombinacije in grandomanije dajejo le prividne rezultate, realnih, zlasti trajnih pa nikoli!

G.S.

I. NATEČAJ

za pridobitev družbenih najemnih stanovanj, zgrajenih s sredstvi za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu.

Samoupravna stanovanjska skupnost Ljubljana je na podlagi samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu in izvajanju družbene pomoči na območju ljubljanskih občin ter pravilnika o pogojih in merilih za dodeljevanje najemnih stanovanj, zgrajenih s sredstvi za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu samoupravne stanovanjske skupnosti Ljubljana razpisala prvi natečaj za pridobitev družbenih najemnih stanovanj, objavljeno v Delu dne 27. septembra 1975.

Objavljeni natečaj je imel tudi pri nas v Zmaju dokajšen odziv. Po informacijah iz kadrovske službe smo zvedeli, da so vse vloge za priglasitev na natečaj že odposlane samoupravni stanovanjski skupnosti Ljubljana.

Kriterije pod "Družine in občani z nižjimi dohodki" izpolnjujejo pri nas naslednji delavci:

Peretič Julijana
Pantič Anđja
Stefanovič Ikonija
Korlat Djula
Bremec Danica
Mesič Jožefa
Markovič Milica
Osolnik Silva
Hranič Marija
Krstič Pantelija.

Kriterije pod "mlade družine" izpolnjujeta:
Žnidaršič Danica
Podržaj Alenka.

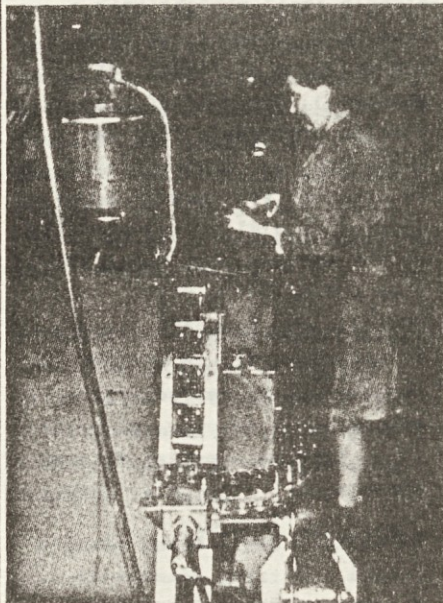
Lanskoletnega natečaja bivšega Solidarnostnega stanovanjskega sklada za območje ljubljanskih občin se je udeležilo 15 kandidatov. Od tega so dobili stanovanje:

Erjavec Slavica
Sladojevič Mara
Zdravec Alojzija
Filipovska Fani.

Ostali so evidentirani oziroma so kandidirali ponovno.

O rezultatih natečaja bo vse prosilice pisмено obvestila strokovna služba odbora za družbeno pomoč samoupravne stanovanjske skupnosti Ljubljana.

My

Erjavec Slavica ob stroju za izdelovanje členov R 20. Od bivšega Solidarnostnega stanovanjskega sklada je dobila stanovanje v letošnjem letu.

»Zmaj« v sodobnih gospodarskih tokovih

V glasilu občinske konference SZDL Ljubljana-Center "Dogovori" v mesecu avgustu je bil objavljen sestavek pod gornjim naslovom, ki ga zaradi nekaterih zanimivosti tudi za naše sodelavce v celoti objavljamo. Kar pa zadeva glede števila zaposlovanja delavcev in izkoriščanja proizvodnih zmogljivosti, je treba propomniti, da je v zadnjem obdobju nastala bistvena sprememba v primerjavi s stanjem v poletju ali celo spomladi. - Ur.

Tam, kjer Šmartinska cesta zavije pod železniško progo, se ob železniškem in avtomobilskem trušču že skoraj 50 let stiska ljubljanska tovarna baterij "Zmaj". Ozek prostor med železnico in cesto ne dopušča več nobenih dograjevanj in zaradi tega utesnjenih in neprimernih prostorov, ki so zasedeni do zadnjega kotička in ki tovarni ne nudijo nobene možnosti več za normalno, razširjeno poslovanje, se v "Zmaju" pripravljajo za selitev. Prav zaradi teh načrtov v podjetju že tri leta niso nič investirali, saj večino sredstev odvajajo za nove prostore na industrijskem kompleksu Iskre v Stegnah. Objekt bo veljal okrog 90 milijonov dinarjev. Vendar so se znašli v zelo neugodnem obdobju za investiranje, kajti sami stroškov te investicije ne bodo zmogli, bančnih sredstev za nove investicije pa zaenkrat ni. Tako bodo s selitvijo morali počakati.

Utesnjenost pa je tudi eden izmed vzrokov, da se je v podjetju močno razvila inovacijska dejavnost; ta je vnesla v proizvodnjo že nekaj novih lastnih avtomatov, ki so olajšali proizvodnjo in povečali

kvaliteto. Izpopolnjujejo tudi baterijske sisteme primarnih baterij, to je tistih, ki se naknadno ne polnijo.

Kljub prostorski stiski pa v "Zmaju" izdelajo kakšnih 35 do 40 milijonov baterij na leto, ki jih v glavnem prodajo doma, kjer imajo med tremi jugoslovanskimi proizvajalci baterij velik delež. Za proizvodnjo baterij pa morajo uvažati kar 25 odstotkov surovin, kot so acetilenske saje in salmijak, ki jih v Jugoslaviji nihče ne izdeluje. Da bi vsaj delno izravnali plačilno bilanco, morajo povečati izvoz in kljub trenutno neugodnemu stanju ga bodo letos povečali za skoraj 300 odstotkov. To povečanje gre predvsem na račun izvoza v NDR in v ostale države klirinškega območja, kamor bodo letos izvozili skoraj dva milijona baterij. To je že toliko pomembnejše, ker poraba baterij doma, ki je že tako izredno nizka, ne raste, tako, kot je pred leti in kot so predvidevali. Zato v "Zmaju" že tri leta, kljub ustreznemu povečanju proizvodnje ne povečujejo števila zaposlenih. Dogaja se celo, da

zaradi zasičenosti trga nimajo povsem izkoriščenih proizvodnih zmogljivosti, kar se vsekakor odraža na produktivnosti. Zato sprejemajo tudi zanje manj ugodne izvozne poble in letošnji večji izvoz bo tudi vplival na povečanje produktivnosti. Povečanje produktivnosti pa je ena glavnih nalog, ki si jih je aktiv ZK v "Zmaju" s sindikatom vred zadal v svojem akcijskem programu, katerega dosledno urešničujejo.

Jože Fošnerič

gledališče

V poletju leta 1972 smo na osnovi sklepa delavskega sveta pristopili v članstvo gledališke komune pri Slovenskem narodnem gledališču. To je posebna organizacijska oblika samoupravnega povezovanja neposrednih proizvajalcev in gledaliških umetnikov, ki naj uvaja nove, neposredne odnose med občinstvom in izvajalci.

Večkrat zasledimo na oglasnih deskah obvestilo o napovedani predstavi, za katero se zbere število kandidatov za ogled predstave, nakar dvignemo vstopnice za red "premierski" in "konto".

V zvezi s tem pa se vodi v kadrovske službi evidenca gledaliških predstav, kdaj in kje je bila izvedena ter koliko članov iz posameznih služb v Zmaju se je udeležilo gledaliških predstav.

- My

Z ULTRAZVOKOM DO KAKOVOSTI

Pomemben prispevek novatorjev v prizadevanjih za stabilizacijo ● Proizvodnja brez konkurence ●
Prelomnica v tehnološkem razvoju

V Delavski enotnosti z dne 11. oktobra letos je bil objavljen sestavek pod gornjim naslovom, ki ga zaradi nekaterih podatkov in zanimivosti okrog izdelave naših super baterij objavljamo v celoti, ker smatramo, da je omenjeni članek lep prikaz našega prizadevanja in obenem zanimiv za vse nas - tudi neposredne proizvajalce omenjenih baterij.

- Ur

Vsi ali skoraj vsi smo že slišali za ljubljansko tovarno Zmaj. Vemo zanjo, saj nemalokrat iščemo njene izdelke in se hudujemo, če jih ne moremo kupiti takorekoč v vsaki trgovini, od kioska do samopostrežbe. Doma imamo namreč vse več naprav, ki brez baterij enostavno ne delajo. Potrebujemo jih za radijske sprejemnike, magnetofone, brivnike, filmske kamere, svetilke, najrazličnejše igrače in še za marsikaj.

Skratka, za ljubljansko tovarno baterij Zmaj smo že večkrat slišali. Verjetno pa večina med nami kaj malo ve o kolektivu, ki nas zalaga z baterijami, in o njegovih vsakodnevnih naporih, da bi bili mi potrošniki kar najbolj zadovoljni. Da bi nam baterije dolgo in dobro služile, da bi nam uničile čim manj naših stvari. Baterije namreč lahko tudi kvarijo. Še posebno, če z njimi ne znamo ravnati...

O vseh teh stvareh je stekla

beseda z delavci Zmaja. Pogovarjali smo se o prizadevanjih maloštevilnega kolektiva in posameznikov, da bi bil proizvodni proces čim racionalnejši, izdelki pa seveda kvalitetnejši in trajnejši. Pogovarjali smo se z ljudmi, ki so veliko pripomogli k ugledu te ljubljanske tovarne, z ljudmi, ki jih imenujemo novatorji, izumitelji...

LETO 75 POMEMBNA PRELOMNICA

Pogovor je stekel najprej na temo "rdeča baterija SUPER". Gre za nov proizvod tovarne, na katerega so delavci v Zmaju upravičeno ponosni. Dolgotrni trud se je bogato obrestoval, trdo delo ni bilo zaman. Nova baterija je namreč doma brez konkurence.

"Letošnje leto pomeni za našo tovarno pomembno prelomnico v tehnološkem napredku", nam pripoveduje konstruktor inž. Jože Lavrin. "V proizvodnji baterij smo pričeli uporabljati ultrazvočno varjenje, s čimer smo uspeli odpraviti veliko hibridov klasičnih baterij. Običajne baterije, znane v svetu pod imenom Leclanche, imajo namreč precejšnjo tehnološko pomanjkljivost, saj prepogosto izteče elektrolit. Jedka raztopina pa lahko povzroči veliko škodo, predvsem na vezju in stikih. Žal pa naši potrošniki ne poznajo zlatega pravila, da baterije nikoli ne smejo biti v aparatu, ko ga ne potrebuje-

mo. Zdaj smo našli tako konstrukcijsko rešitev tokoodvodov pri bateriji, da jih lahko zvarimo s pomočjo ultrazvoka z ohišjem v neprodušno baterijo. S tem so postale naše baterije povsem nenevarne za okolico. Postopek ultrazvočnega varjenja uporabljamo že nekaj mesecev, toda zaenkrat le za baterije Super R 20 in Super R 14. Že v prihodnjem letu pa bomo po tem postopku izdelovali vse tipe naših baterij. Iz naše tovarne bodo prišle milijonske serije novih super rdečih baterij".

Izum, ki je za kolektiv tovarne Zmaj praktično neprecenljive vrednosti, je delo našega sodelavca inž. Jožeta Lavrina. Njegovi sodelavci vedo, kaj bo potegnila za seboj tehnološka novost v proizvodnji. Nedvomno večjo prodajo doma, večji izvoz in s tem večjo proizvodnjo. "Rdeče super" so namreč brez konkurence. Kot izumitelj je bil inž. Lavrin seveda tudi primer- no nagrajen. Laskavo priznanje za svoj izum je prejel tudi na lanskoletni razstavi izumov, tehničnih izboljšav in inovacij na Reki, ki je znana pod imenom "Delavska ustvarjalnost".

Bežno smo se dotaknili le enega izmed velikih delovnih uspehov izumitelja, katerega delo bi kolektiv z denarjem verjetno zelo težko poplačal. Med drugim je namreč inž. Lavrin avtomatiziral tudi montažno linijo za proizvodnjo baterij R 14, s čim-

mer je "prihranil" delovni organizaciji delo petnajstih delavcev!

TIMSKO DELO - MILIJARDNI PRIHRANKI!

"Glede na to, da smo številčno razmeroma majhen kolektiv, vsega nas je komaj nekaj več kot 400 in od tega kar 258 žensk, je naša inovacijska dejavnost zelo pestra...", razmišlja inž. Lovro Rešek iz razvojno-tehničnega sektorja, ki je obenem tudi predsednik komisije za inovacije. "V dobrih dveh letih smo registrirali v podjetju kar 28 izumov, tehničnih izboljšav in koristnih predlogov. To za našo delovno organizacijo vsekakor ni malo. Veliko ljudi razmišlja o izboljšavah, od delavcev za stroji do strokovnjakov s visokošolsko izobrazbo. To se bogato obrestuje..."

Skupina ljudi v Zmaju že dlje opravlja zelo pomembno delo: spremembo konstrukcije alkalnih baterij. Med njimi sta tu-

di inženirja Lovro Rešek in Milan Janežič.

"Delamo na patentu, ki ga bomo patentirali v Nemčiji, Ameriki, na Japonskem in verjetno še kje. V Sovjetski zvezi smo namreč kupili licenco za proizvodnjo alkalnih baterij, ki so vse bolj cenjene, pa čeprav so razmeroma drage, ker imajo nekaj zelo dobrih lastnosti: Vsebujejo tri do štirikrat več energije od klasičnih, v skladišču lahko brez škode ležijo tudi leto dni in nikoli ne stečejo. Skratka, baterije so zares odlične, težava pa je v tem, da je proizvodnja izredno zahtevna in zato tudi draga. To nam ni šlo v račun, začeli smo s trdim delom in uspehi niso izostali. Drago kovinsko ohišje nam je že uspelo zamenjati s plastičnim. S tem smo si prihranili ogromno stroškov: ne bo nam treba uvažati zelo drage nikelne jeklene pločevine, ne bo nam treba uvoziti dragega orodja - gre za 700 tisočakov - niti stroja za proizvodnjo kovinskega ohišja, ki velja milijon dinarjev. Skra-

tka, prihranek je ogromen, vsega še nismo niti izračunali..."

Če bi v Zmaju izdelovali alkalne baterije po ruski licenci, bi jih lahko prodajali le doma, sprememba konstrukcije pa bo omogočila poleg nižjih proizvodnih stroškov tudi prodor na tuje tržišče! Plastična ohišja alkalnih baterij bodo več kot polovico cenejša od kovinskih in pri večmilijonskih serijah bo prihranek znaten...

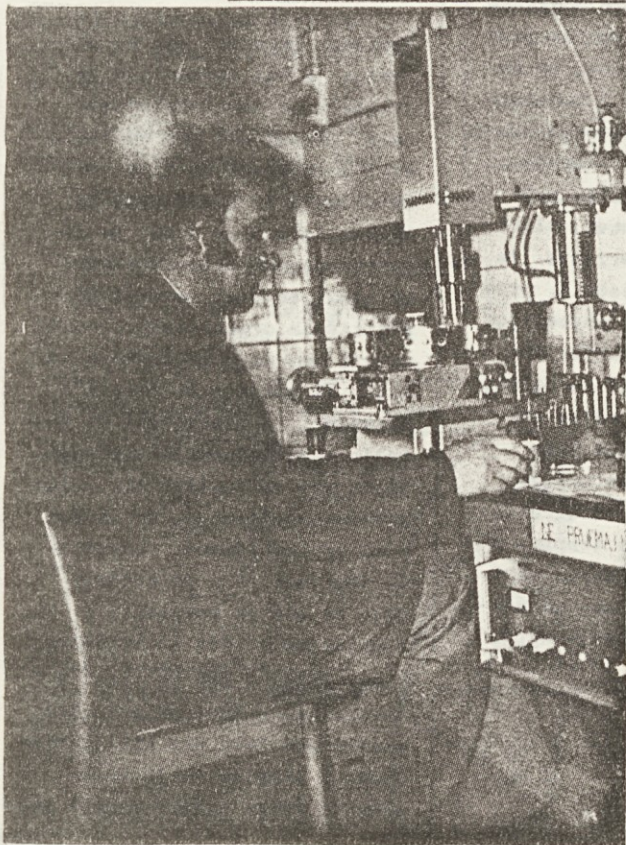
"To je tudi naš prispevek prizadevanja za stabilizacijo...", pravijo v Zmaju.

Ob kratkem obisku v tovarni smo spoznali veliko ljudi. Med drugim tudi strojnega ključavničarja Alojza Sirnika, ki je z ustreznimi predelavami na montažnem stroju prihranil podjetju precej milijonov. Pred več leti pa je snega od strojev priredil tako, da so na njem lahko začeli proizvajati namesto dveh štiri vrste baterij. Za svojo plodno novatorsko dejavnost je bil ključavničar Alojz Sirnik že petkrat nagrajen.

Zanimiv je tudi tale primer: inž. elektronike Rajko Noe je skonstruiral merilno napravo, ki je kvalitetnejša od uvožene, obenem pa približno petkrat cenejša. Ker bo tovarna potrebovala deset takih strojev, bo skupni prihranek več kot 26 milijonov dinarjev.

Takih in podobnih primerov s katerimi smo se seznanili v Zmaju, bi lahko našteali še več. Nedvomno pa je pri vsem najbolj pomembno to, da se kolektiv kot celota zaveda pomena inovacijske dejavnosti, kar med drugim dokazujejo urejeni samoupravni akti. Pa ne le akti, tudi neposredna praksa je spodbudna tako za tovarno kot za posameznike, ki se ne zaдовoljujejo le z rutinskimi opravljanjem vsakdanjih dolžnosti...

A. Ulaga

Varjenje baterij SUPER z ultrazvokom

ZMAJČEK

bilten delovne skupnosti zmaj ljubljana

Ljubljana, 8. avgust 1975

SEMINAR O OBVEŠČANJU

V avgustu, od 4. do 9. je bil v Piranu seminar o obveščanju delavcev v združenem delu. Iz tovarne Zmaj sem se ga udeležila kot tajnik organov upravljanja, ker naloge na mojem delovnem mestu delno zadevajo tudi področje informiranja. Najbrž ne pretiravam, če rečem, da smo udeleženci seminarja (bilo nas je 35) dobili veliko novih spoznanj s tega področja. Bojim se le, da kljub pozornosti na vseh predavanjih ne bom mogla vsega prenesti v prakso. S skupnimi močmi pa bi lahko naredili veliko več. Priložnosti bodo in prepričana sam, da jih ne bomo zamudili.

Minilo je 25 let, odkar je bila zaupana delavcu ena največjih in najbolj odgovornih nalog v njegovi zgodovini, da sprejme vodenje in gospodarjenje tovarne, ustanove, skratka vse, kar je v oblasti delovnega človeka. Ta izročitev je bila izpeljana v času, ko smo dosegli tisti vrh svojega razvoja, ko so se pokazale sposobnosti našega delovnega človeka v taki meri, da je lahko prevzel celotno odgovornost samoupravnega sistema. Da pa bo samoupravni sistem res zaživel, je potrebna dobra obveščena, ker le obveščen

delavec lahko pravilno odloča.

Najbrž ste se marsikdaj spraševali, zakaj nekatere stvari, ki nas neposredno zadevajo, ne stečejo tako, kot si želimo. Gotovo bi najlaže vzrok našli v naši preskromni obveščeni. Kako naj uspešno odločamo o nečem, o čemer smo komaj slišali na seji delavskega sveta ali na zboru delovnih ljudi in delovni skupini, ko je za izčrpano informiranje vedno premalo časa. Slabi informiranosti pa je prav gotovo krivo tudi naše premajhno zanimanje.

V naši delovni skupnosti, tako vsaj pravimo, imamo informacij dovolj. Imamo glasilo, oglasne deske, delovne skupine in različne oblike sestankov. Pa se kljub vsemu pogosto v kolektivu sliši: informiranje je zanič! Smo kdaj pomislili zakaj je tako. Pogledjmo nekoliko naša informacijska sredstva. Glasilo izdajamo že desetletje, je mesečnik ali tromesečnik, pri naša nam "novice" v najboljšem primeru stare štirinajst dni. Takšno glasilo imamo že dolgo, družbeni odnosi pa so se spremenili, saj smo v tem času "preživel" celo eno ustavo. Z drugimi oblikami obveščanja je podobno: delovne skupine niso zaživele, na oglasnih deskah visi "solata", ker se starih materialov ne odstranjuje

pravočasno in tako ne več, katera zadeva na oglasni deski je nova, katera stara. Pa tudi časa ni, da bi stali ob oglasni deski in brali informacije, ki so za oglasno desko predolge, npr. pravilniki. Zvočnik se uporablja le za klicanje "izgubljenih" oseb, skrinjica v menzi za razne prispevke, je odlagalnišče za odpadke. Najboljša oblika informiranja so sestanki, katerim pa prisostvujejo le izvoljeni delegati, ki pa informacij ne posredujejo naprej. Priznati moramo vsekar, da nek napredek je, toda to so le prizadevanja posameznikov, kolektiv pa je še premalo zainteresiran.

Seminar, katerega sem se udeležila je bil sestavljen iz praktičnega in teoretičnega dela. Udeleženci smo se seznanili z oblikami kvalitetnega obveščanja in komuniciranja, kakšen je njihov pomen za samoupravno odločanje v samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah, seznanili smo se s samoupravnimi akti, ki urejajo delavčeve dolžnosti in obveznosti na področju medsebojnega obveščanja. Učili smo se sestavljati učinkovite informacije, ki morajo biti kratke, jasne, razumljive vsakomur. Pri praktičnem delu pa smo se seznanili z izdajanjem glasil in biltenov (isti princip kot ga imamo v tovarni za naše glasilo). Pri praktičnem delu smo bili razdeljeni v skupine in je vsaka skupina imela nalogo izdati svo-

Skupina na seminarju, v kateri sem sodelovala je izdala bilten "Zmajček". Rekli smo: Naš glas je ZMAJ, bilten pa naj bo Zmajček, ker bo manjši.

je glasilo ali bilten, kar je bilo izredno zanimivo in dinamično. Udeleženci smo izmenjali tudi praktične izkušnje iz svojih delovnih organizacij.

Od napotkov, ki smo jih na seminarju dobili, bi v naši tovarni na primer lahko uporabili nekatere, oz. izboljšali sedanje.

Naš glas kot glasilo delovne skupnosti, bi izdajali še vnaprej, vsak mesec, bolj za zapisovanje in arhiviranje dogodkov v tovarni, če že ne vodimo kronike tovarne. V sodelovanje pri izdaji glasila bi morali vključiti širši krog zaposlenih, ali pa celo še družinske člane zaposlenih delavcev, npr. njihove otroke. Tako bi glasilo še bolj približalo zaposlenim, stem bi se tudi interes povečal. To bi bilo mogoče, če bi člani kolektiva glasilo prebrali, ali ga odnesli domov, ne pa ga tako kot je sedaj navada vrgli v smeti ne da bi ga prebrali oz. pregledajo leslike v glasilu. Mogoče pa bi razmislili tudi o ustreznejši obliki glasila, ki bi bila verjetno tudi cenejša npr. nekaj takega kot je "Iskra".

Lahko pa bi uvedli še krajši bilten, ki bi izšel npr. vsak

teden na eni strani. Razmnožen bi bil na ciklostil in bi ga prejel vsak delavec na svoje delovno mesto. Informacije v biltenu bi bile zelo kratke, v par vrsticah, kaj se je zgodilo, o čem bo tekla razprava na samoupravnih organih itd. (Tak sistem imajo nekatera podjetja in se zelo obnese - npr. Lek).

Zaživeti mora delo delovnih skupin, saj je informiranje preko delovnih skupin najustrešnejše, ker zagotavlja informiranje z obeh strani, od spodaj navzgor in od zgoraj navzdol, najlaže se najdejo skupna stališča in podajo novi predlogi v razpravi...

Potem bi lahko namestili skrinjice, v katere bi člani delovne skupnosti pisмено posredovali svoje predloge za samoupravne organe, za naše glasilo, za boljše delo strokovnih služb, za boljše delovno in tehnološko disciplino. Predlogi bi se lahko podajali tudi anonimno, če se ljudje že ne upajo drugače nič povedati. Te predloge bi sprejemal npr. odbor za informiranje in jih razvrščal, odločil kam posamezne stvari spadajo, ali so uporabni ali ne.

Preko zvočnika bi lahko posredovali krajše informacije - med malico ali ob začetku in koncu delovnega časa - to bi bile minutne informacije.

Oglasne deske bi uporabljali tako kot sedaj, vendar bi nanje obešali manj obširne materiale, ne npr. cele pravilnike, za katere vemo, da jih ni mogoče zbrano prebrati z oglasne deske. Za objave preko oglasnih desk bi se izdelali krajši povzetki pomembnejših točk, tak način informiranja smo že imeli pred časom za zbere delovnih ljudi.

Materiale za delegate v svetih prejema delegati nekaj dni pred sejo. Delegati so jih dolžni posredovati tudi svojim sodelavcem in dobiti njihovo mnenje. To se da, če jih seveda preberejo in razumejo. Med malico npr. namesto da se pogovarjajo^o vremenu, bi lahko kakšno rekli o predlogih sklepov za svete itd.

Člani delovne skupnosti pa lahko vedno v ustni ali pisni obliki zahtevajo informacije sami, pojasnila in podatke o zadevah, ki jih zanimajo, bodisi od samoupravnih organov, strokovnih služb pa tudi neposrednih vodij. Tako ne bi bilo več nepotrebnega uganjanja v neformalnih skupinah o tem ali onem, ker bi lahko vprašali pristojnega kako in kaj, potem pa bi tisti, kije informacijo prejel le-to lahko pravilno prenesel naprej v svoji neformalni skupini. Kajti priznati moramo, da so tudi neformalne tako kot formalne skupine še kako uporabne za obveščanje, če prinašalec informacije ne prikroji po svoje.

Da pa bo delo na področju informiranja zaživelo, se mora vsekakor konstituirati odbor za informiranje, saj smo imeli

/naslednja stran/

Zmajček

volitve že spomladi, odbor pa še vedno ne dela. Odigral pa bi lahko zelo pomembno vlogo pri usmerjanju informacij in vzpodbujanju za dajanje informacij.

Navedla sem le nekaj stvari. Na seminarju smo udeleženci prejeli cel kup gradiva, ki ga bomo pri obveščanju v tovarni tudi nekoliko uporabili. Tu ne bi naštevala, katere konkretne teme smo obravnavali, kdo so bili naši predavatelji itd.

Seminar je bil torej zanimiv, prav pa bi bilo, da bi se ga udeležil tudi kdo od vodilnih ali vodstvenih delavcev. Tako željo je izrazil tudi vodja seminarja tov. Dušan Rebolj, ko je rekel, da bi enkrat rad videl, da bi se seminarja udeležil tudi kdo od vodilnih v delovnih organizacijah. Kajti vir informacij so strokovne službe, ki pripravljajo gradivo za samoupravne organe. Od njih je tudi odvisno kakšne so informacije.

Seveda pa je vsako informiranje tudi drago. V tovarni smo se odločili za štednjo, zato bi za informiranje uporabljali tisto, kar je cenejše in ni potrebno na novo uvajati. Če pa ne bo interesa za boljše obveščanje na vseh nivojih se ne bo nič spremenilo. Vsi vemo, da je to le dodatna dolžnost za nas vse, za tiste, ki informacije posredujejo in tiste ki jih sprejemajo. Vsi pa smo bolj zainteresirani za pravice kot dolžnosti!

M.Kocman

morda vas zanima

ZMAJ IN INOZEMSKI ŠTUDENTJE

AIESEC (mednarodna organizacija za izmenjavo študentskih praks) letos prvič v zgodovini svojega obstoja organizira tako imenovano poletno šolo (SSTP). V tej zvezi so se organizatorji povezali med drugim tudi z nami. Poglejmo za kaj gre.

Kaj je poletna šola?

Poletna šola je, na kratko rečeno, povezava teorije s prakso. Namenjena je tujim študentom, ki so na praksi v naših delovnih organizacijah, ki torej praktično srečujejo probleme v organizaciji, pa bi si želeli določenih teoretičnih pojasnil. Seveda ta šola ne obravnava vseh problemov gospodarskega življenja. Izkušnje so namreč pokazale, da se vsako leto pojavlja precejšnje število kvalitetnih praks prav na področju marketinga. Tako so letos bile med drugim izbrane prakse za tuje študente v Sloveniji na primer v organizacijah združenega dela - Lek 2, Commerce 2, Emona 2, Lesnina 1, Slovenijales 1 itd.

Na Gospodarski zbornici so organizatorjem posredovali imena uspešnih TOZD in imena strokovnjakov s področja marketinga, med drugim tudi tovarne baterij ZMAJ.

Želje organizatorjev je v imenu Zmaja uresničil mgr. Gabriel Sfiligoj s predavanjem "Marketing primarnih baterij". Zanimanje navzočih je bilo zelo veliko, saj se je diskusija razširila iz predvidenih 4 ure. Študentje iz

Nemčije, Velike Britanije, ZDA, Italije in drugih držav so povedali marsikaj zanimivega iz tujega tržišča tudi za nas, na primer o stalnosti kvalitete baterij, o "curenju" in slično. Zaradi tega so o novi super bateriji Zmaj-a še posebej pozorno prisluhnili. Prav tako pa tudi o naših dosežkih pri alkalnih baterijah. Odkrivali so priznali, da o tem proizvodnem oz. porabniškem področju v Jugoslaviji niso imeli pravih predstav. Smatrali so, da smo še vedno baterijsko zaostala dežela, ne pa, da smo že na evropski in svetovni ravni. Zaradi tega smo osvetlili tudi pomen in priznanje, ki smo ga dobili leta 1973 s tem, da je TC IEC-35 o baterijah razpravljajal in zasedal v Ljubljani.

Na koncu bi želel poudariti, da se je ideja o organizaciji poletne šole potrdila kot koristna za študente in gospodarstvo.

Želja je namreč bila, da naj se sama kvaliteta AIESEC prakse dvigne, k temu pa lahko pripomore le večja informiranost in poznavanje konkretnih problemov naših gospodarskih organizacij, ki jih srečuje tuji študent, praktikant in ki si jih često ne zna razlagati, ali pa si jih tolmači po svoje.

Mgr.oec.Gabrijel Sfiligoj

zmaj na sejmih

KJE VSE SMO RAZSTAVILI
NAŠE IZDELKE

Množica sejmov in razstav v naši državi povzroča že pravo zmedo na tržišču, tako da je proizvajalec oz. razstavljalec dostikrat v dilemi kje in na katerem sejmu naj se pojavi s svojimi izdelki. Ravno zaradi tega delimo te razstave na komercialne, politične, lokalne in podobno.

Če pa gledamo uspeh razstav skozi prizmo denarja vidimo, da se na lokalnih in političnih sejmih ne pojavlja masa proizvajalcev.

V zadnjem času se pojavlja nov pritisk na proizvajalce v vidu komercialnih sejmov, kjer naj bi se pojavili vsi proizvajalci, s katerimi posluje podjetje, ki je nosilec tega komercialnega sejma. Tako se ume tno polni prazni prostor sejmišč, nas proizvajalce pa se postavlja pred odločitev - ali boste udeleženi na sejmu in bomo naredili z vami kupoprodajno pogodbo, ali pa se bomo odločili za vašo konkurenco. Takšnega sejmarstva se žal poslužuje Beograd (imamo dva taka sejma in sicer z Robno kučo in Centropromom, ki sta oba za nas pomembna kupca).

Žal pa se ta sistem širi dalje, in letos je že bil organiziran sejem v Sarajevu samo za sklepanje pogodb.

Kdo bo jutri pričel s podobno taktiko?

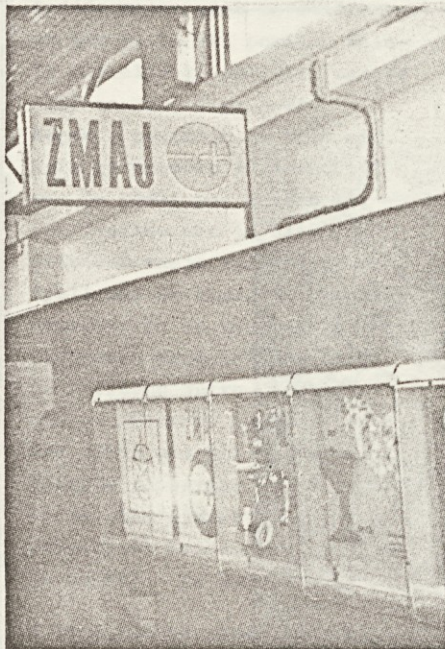
Lahko pričakujemo od Novega

Sada, Ljubljane ali celo Kranja in Celja.

Ne vemo torej kaj bo, vemo le da se število razstavljalcev iz leta v leto manjša, same razstavne hale pa stanejo veliko denarja. Kje so vzroki za takšen ospi razstavljalcev?

Nekaj v množici sejmov, nekaj tudi ker sejmi izgubljajo nekdanji pomen sejmarstva, kjer so se sklepale pogodbe, kjer se je delal posel, "kšeft", in ko je sejem bil dobičkonosna dejavnost.

Danes je povsem drugače. Dobro je, da si prisoten in težko je reči kaj več o komercialnem efektu, z drugo besedo, sejem je vse bolj reprezentanca oz. reklama, ki je nujna in mora biti prisotna.

Zmajev razstavljalni paviljon na Zagrebškem velesejmu

Kaj bo jutri? Kakšen pomen bodo imele sejemske razstave jutri?

Težko je biti prerok. Vendar vidi se, da v svetu upada zanimanje za sejme in da so nekatere večje celo ukinili.

Kljub vsemu pa smo se mi letos udeležili:

Samostojno:

- spomladanski Zagrebški velesejem,
- mednarodni sejem tehnike v Beogradu,
- mednarodni sejem široke potrošnje v Skopju,
- jesenski Zagrebški velesejem,
- komercialna izložba za sklepanje pogodb Centroprom Bg.,
- komercialna izložba za sklepanje pogodb Robna kuča Bg.

Skupaj z Iskro:

a) v državi:

- sejem tehnoloških inovacij in transferne tehnologije v Beogradu,
  - sejem elektronike v Ljubljani.
- b) v inozemstvu:
- na Dunaju
  - v Leipzigu
  - v Pagi
  - v Moskvi
  - v Zürichu
  - v Somaliji (Afrika)
  - v Kamerunu (Afrika).

Naša dejavnost v vidu sejmarstva se je z Iskro zelo razširila, posebno na zunanjem trgu. Pojavili smo se na tržišču, kjer do danes še niso poznali naše baterije. Vse to govori v prid organizacije marketinga Iskre na eni strani, če prezremo kako dolga je pot realizacije oz. prodaje naših izdelkov na tujih tržiščih.

Če rekapituliramo vse to, pa lahko ugotovimo, da sejmarska dejavnost vrši svoje poslanstvo, pa čeprav izgublja svoj prvoten pomen.

Tone Orožim

petič v hribih

Letos praznujemo Zmajevi hribovci že peto, resnično lepo planinsko slavlje. Bili smo že petič skupaj v Alpah - nekako po sindikalno skupaj - ker privatno (v dvoje, troje in podobno), s drugimi planinci (Saturnusom, Iskro itd.), ali celo kar po alpinistično (Šrebotnik, Krisperjeva, Lavrin - na Mont Blancu, Grossglocknerju, Marmolati, domačih vrhovih itd.), je bilo tudi sicer mnogo lepih planinskih doživetij. Naš jubilej nam pomeni tudi nekaj več zaradi tega, ker je neformalen. Zmaj namreč nima formalnega planinskega društva, niti sekcije, pač pa zagrete hribovce, ki se tega vsakoletnega pohoda enostavno veselijo, o njem razpravljajo precej tednov pred in po planinski turi, napravijo tu in tam kakšen planinski izlet in - kar je zelo

važno - razmišljajo kako je in kako bo spet v hribih.

Prvi pohod leta 1971 je "duhovno" spočel naš vrlá Lavrin. Takrat je moral uporabiti veliko moči, da nas je spravil skupaj in da je premnoge začetnike spravil še gor na Triglav, saj so prenekateri Zmajevci bili prvič na kakršnemkoli planinarjenju.

Od vključno lanskega pohoda je prevzela ne preveč prijetne mobilizacijske in organizacijske dolžnosti Brigita Krisper.

Že precej tisočakov so Zmajevci od leta 1971 skupaj osvojili. Omenimo vsaj glavne: leta 1971 Triglav (2863 m - 15 udeležencev, od tega 6 deklet in žena), leta 1972 po snegu, v dežju in megli, sredi septembra Skuta (2532 m), Grintovec (2588 m)

in Kočna (2540 m) To leto nas je bilo 11, od tega lepšega spola 4. Leta 1973 smo šli na najlepšo slovansko goro Jalovec (2643 m - 14 nas je bilo skupno, deklet in žena pa 4). Lansko leto smo v dežju in megli osvajali Škrlatico (2738 m) s željami, Razor (2601 m) in Prisojnik (2547 m) pa z nogami. Bilo nas je 15, od tega 4 predstavnice lepšega spola.

Letos smo bili na Krnu (2245 m) Komni in Sedmerih triglavskih jezerih (eden najlepših delov Slovenije in njenega hribovskega sveta).

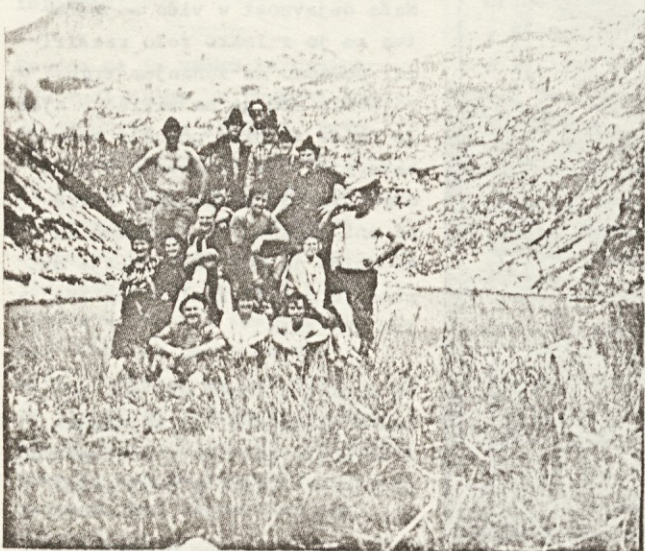
Spotoma smo se večkrat spomnili dosedanjih pohodov in njihovih udeležencev. Najbolj "trmasti" (5 po številu), torej vseh petkrat so bili zraven Peter Čeh, Bogo Primc, Bojan Primožič, Brigita Krisper in Gabrijel Sfiligoj.

Vsi drugi pa so bili prvič, drugič, tretjič ali četrtič z nami - upajmo pa da ne zadnjič. Letos je odšlo na pot 18 planincev.

Najbolj "trmastim" je podjete poklonilo svetilko "okada", vsi udeleženci 5. jubilejnega pohoda Zmaja v Alpe pa so prejeli planinski klobuk z Zmajevimi značkami. Res lepa pozornost do te zvrsti športne rekreacije.

5. jubilejni pohod je imel celo "mednarodni značaj". Ne sicer zaradi vedno večjega Zmajevega izvoza baterij, pač pa zato, ker je bil z nami francoski študent kemije Pierre Tereche (Pjer Tereš) iz nižinskega Pariza, kateri je v tovarni Zmaj na praksi IAESTE.

Kako smo se Zmajevci v petih letih "planinsko izobrazili" vam lepo pokažejo tudi "okrožnice" organizatorjev. V njih vse do letos najdemo polno opozoril kaj vzeti s seboj, kaj ne smeš obuti (npr. izrecna prepoved Sfiligoju glede "špičakov"), kaj jesti, kaj piti

Ob Krnskem jezeru - v ozadju vrh Krna 2.254 metrov in naš cilj za prvi dan

itd. itd. Letos je vse to odpadlo, ker se dva dni prej o tem pogovorili - slabih posledic pa vseeno ni bilo.

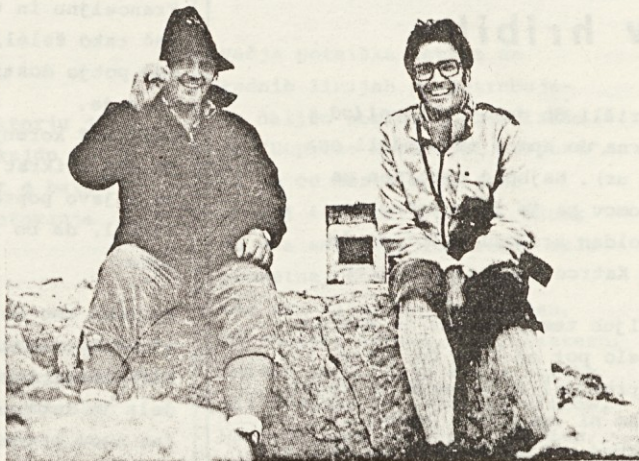
Na pot smo odšli v soboto zjutraj, 23. avgusta z avtobusom preko Vršiča, nekoliko dalje od vasi Soča v Trenti. Od tu v dolino Lepene peš (slabi 2 uri hoda - 6 km), kjer smo si v domu Klementa Juga malo odpočili, popili in zadostili apetit.

Najbolj nabiti s kondicijo pa so spotoma izkoristili možnost in pol ure veselo balinali v počitniškem domu Delamaris Izola. Po dveh urah in pol težkega vzpona (vsaj za začetnike) smo prišli do Krnskega jezera (1993 m). Tu je bil počitek, malica in seveda, počakali smo tiste, ki so zaostali. (Prvi so prikorakali balinarji). Tu pa so se začeli prvi žulji. Bili so vseh vrst in oblik - veliki in majhni, zadaj na peti in spredaj na ubogih prstih. Še sreča, da nas je socialna delavka Betka založila s "flajštri" in obvezami.

Od jezera smo se kar težko ločili, saj je bilo tako lepo in vabljivo, da bi najraje prespali kar tu (koče pa ni bilo - niti kot fatamorgane), zato smo morali vzeti pot pod noge in veselo naprej proti Krnski škrbini (2052 m) in še skok do Gomiščkovega zavetišča na Krnu (2210 m) kar je veljalo 3 ure hoda v znoju in žeji.

Med potjo pa smo poslušali razne vzdihne: le zakaj sem bil tako trapast, da sem šel, ah, ko bi imel vsaj požirek piva, drugi je zopet izjavljal, da je šel letos kar trikrat na Krn - prvič, zadnjič in nikoli več.

Najbolj potreben mokrote pa je ponujal za eno steklenico piva 3 jurje. Ko pa smo

Kljub megli in vetru sta se na vrhu Krna Nejc in Gabrijel veselo nasmejala

prišli v kočo, pa ga niso imeli niti za 10 jurjev.

Tisti pa, ki so šli prvič v gore, so si od jezera dalje želeli žičnico, če že ne zase, pa vsaj za težki nahrbtnik, ki je bil pri vsakem koraku težji. Za najtežjega pa smo kmalu poskrbeli in ga skupno začeli prazniti že na prvi polovici poti.

Zadnje metre pred zavetiščem pa smo si že vsi pomalem želeli postelje in počitka, saj je bilo za nami 7 ur hoda.

Ampak s posteljo ni bilo nič. Koča ki premore 40 prenočišč nas je vzela pod streho kar 140 (toliko nas je bilo po pripovedovanju upravnika). Spali smo na tleh, na klopeh, nekateri pa so kar sede na stopnicah pričakali megleno in vetrovno jutro. Zjutraj smo se nekateri povzpeli na vrh (2245 m). Žal pa je nekaterim popustila volja in moč in se niso ojunčili za ta petminutni napor. Verjetno jim je že žal - pa drugič.

S Krna smo se zopet spustili v Krnsko škrbino, od tu pa po zahodnem robu na vrh Batognice. Nad Peski in nato po prijetnem

peščenem spustu proti Malenu (1764 m). Pot je namreč speljana po stari italijanski mulateri in ni bila nevarna, saj je njena širina kar za osební avto, le "cestišče" ni počiščeno kamenja. Naj omenimo, da se vrh Krn vzpenja strmo iznad soškega mesta Kobarida, ki je razmeroma nizko ležeč, saj ima le 345 m nadmorske višine. Ves čas ob tem delu poti je izredno lepa planinska flora (dovoljeno samo za gledat!!!), istočasno pa polno ostankov krvavih vojaških spopadov iz prve in druge svetovne vojne (strelski jarki, ostanki žičnih pregrad, kaverne in drobci granat in bomb, ostanki municije in konzerv). Tu so tudi spominske plošče iz NOB.

Potem smo šli mimo Prehodcev na Smrečje, kjer nas je pot popeljala levo proti planini, za Lepočami, kjer stoje razvaline stare italijanske vojašnice, nato pa pod pobočjem Velike Monture proti Vratcem (1803 m), med Lepo in Spodnjo Komno proti Koči pod Bogatinom (1.513 m), ter po 15 minutah

/naslednja stran/

v hribih

prišli do doma na Komni (od Krna do Komne smo hodili cca 5 ur). Najbolj nestrpen za domov pa je že s Komne popoldan krednil v dolino in s Katrcu odbrzel v Zagreb.

Kljub temu, da nas je skoraj celo pot od Krna do Komne spremljal dež, megla in veter nam ni zmanjkalo poguma in dobre volje. Najbolj pa smo se smejali, ko smo prišli do kože premočeni na Komno in našli v naših nahrbtnikih suhe dežnike (verjetno smo mi, sliči, da jih bomo rabili za sonce, ta pa se ni in ni hotel prikazati).

Tretji dan smo vstali bolj pozno (okrog 7^h). Po dveh urah po ravnem in izredno lepem Triglavskem narodnem parku smo prišli do kočice pri Sedmerih jezerih. Prekrasno je bilo, ker se je vreme izboljšalo.

Od Komne proti Sedmerim jezerom pa so se izjave od prvega dne spremenile. Nič več ni bilo slišati o tistem trapastem Franceljnu in tudi piva si ni več tako želel, saj je bilo med potjo dosti čiste in zdrave vode.

Tudi naš korenjak Tonček, ki je bil trikrat na Krnu je svojo izjavo popravljaj in je obljubil, da bo še šel z nami v gore.

Spotoma smo doživeli mnogo zanimivih trenutkov. Že sama veličastnost tega gorskega predela je lepa. Ko pa na primer "na licu mesta" slišiš od Rudolfa, kako je tukaj participant ali kako je in kje je že njegov oče v tem divjem skalovju sodeloval v bitkah iz prve svetovne vojne, se ti zdi, da človek resnično veliko vzdrži, kadar se tolče za svoj obstoj.

Naš francoski sopotnik, "začasní član kolektiva" Pjer je bil sicer precej utrujen, toda vesel in zadovoljen. "Bilo je zelo lepo", pravi, "čeprav nam je slabo vreme precej nagajalo". Prav tako misli tudi večina in zato bomo še šli v gore.

Pripomniti moramo, pravi in piše Brigita Krisperjeva (ki je bila na primer že peš na Grossglocknerju, torej na 3798 m), da je vsak časten odstop od zmage do vrha lahko časten za planinca, kajti ni samo vrh planine planina. Veliki ljubitelj planin Kugy pa je zapisal: "Prej ko bi mislil, sem prišel do spoznanja, da mora planinec v gorah živeti, ne pa umreti. In da smrt v gorah ni vselej junaštvo, ampak dostikrat velika neumnost." Pravi planinec je tisti, ki dočaka visoko starost v planinah.

Sigurno je le to, da bo spet lepo, veselo in uspešno. Manj sigurno pa je vreme, število udeležencev, številnost, oblika in jakost žuljev. Da bi nas le bilo prihodnje leto čimveč s čim manj težavami (na in po pohodu) je bilo često slišati že v gorah in še v dolini!

Tako kot vsako leto je že med pohodom bil usvojen predlog kam naslednje leto. Žeja je tale: Ojstrica (2349 m) v Savinjskih planinah. Tam je res lepo, ni preveč naporno, kljub temu pa je treba vsaj malo kondicije, volje in moči.

To bo mnoge zamikalo. Priprave bo treba vsekakor začeti že pred prihodnjimi dopusti (predvsem z izleti na krajše ture - Šmarno goro, Stol, Storžič itd.) in ne dvomimo, da bo 6. pohod Zmajevcev v planine spet masoven in uspešen.

Pa še to: Sindikalni organizaciji gre iskrena zahvala za pomoč pri letošnjem za Zmajevce res velikem in prijetnem podvigu.

S trmo pravih Zmajevcev vas vabimo v letu 1976 na 6. pohod v hribe, kajti "Gora ni nora, nor je tisti, ki bi lahko šel pa ne gre gor"!

Sfiligoj Gabrijel
Brigita Krisper

Medtem, ko so si naši planinci "cajtali" žulje s Krna, sta Brigita Krisper in Marija Kozin ob zelo toplem in sončnem vremenu "skočili" še na Triglav.

cleveland

Žemva Peter, samostojni raziskovalec v razvojnem sektorju je bil v začetku oktobra na simpoziju o manganovem dioksidu v Clevelandu in na simpoziju o baterijah Leclanche ter o baterijah z brezvodnimi elektroliti v Dallasu. S tega potovanja nam je nanizal nekaj zanimivih vtisov.

Pri nas večkrat slišimo, da je Cleveland največje slovensko mesto. Ko pa si ga lahko ogledaš, spoznaš, da so tam tudi številne druge strnjene narodnosti, ki so še ohranile svoj jezik in tudi nekatere običaje.

Cleveland leži ob izlivu reke Cuyahoga v jezero Erie v državi Ohio. Ožji mestni predel (Downtown) šteje okoli 900.000 prebivalcev, širša okolica z mestom pa preko 1,5 milijona. Ocenjujejo, da živi tukaj okoli 150.000 naših izseljencev, največ Slovencev od jugoslovanskih narodov, veliko pa je tudi Čehov, Poljakov itd. Cleveland je važna jezerska, rečna in morska luka. Jezero Erie je namreč velikansko, saj je le nekaj manjše od našega Jadrana, nasprotno obale v Kanadi pa se ne vidi niti ob lepem vremenu, niti z letala,

saj je pokrajina tudi v širši okolici pretežno ravninska. Velika jezera so med seboj povezana, plovna pot pa vodi tudi reke St. Lawrence, ki se nato v globokem zalivu steka v morje. Tako lahko ladje z morja priplujejo v Cleveland. Največkrat pripeljejo železovo rudo, saj so tukaj številne železarne, ki so poleg bližnjega Pittsburga (Pennsylvania) med največjimi proizvajalci jekla v ZDA. Če je jezero tako veliko, kot npr. naše morje, se ob viharnem vremenu ali ob neurju razbesnijo velikanski valovi, ki so potopili že ogromno ladij in čolnov. Pristanišča imajo vso zaščito s široko pahljačo valobranov. Obala je ravna in peskovita. Vhod za ladje je skozi nekak labirint, ki je zapora za valove. Ob mirnejšem vremenu pa se kljub nevarnostim razprostre po širni gladini veliko jadr-

nic, z bližnjega športnega letališča "Burke Lakefront Airport" ki je tik ob jezeru pa vzletajo številna, večinoma privatna letala.

Večja potniška letala na rednih linijah pa potrebujejo daljšo stezo. To letališče je "Hopkins Municipal Airport", ki je od mesta oddaljeno skoraj 40 minut vožnje. Sicer so vsa ameriška letališča zelo prometna, posamezne družbe kot so: Allegheny, American, Northeast, Mohawk, TWA, Eastern, United itd. imajo svoje stavbe ali oddelke in servisne službe. Na letališču so tudi trgovine, restavracije, kioski, največ pa je prodajaln spominkov oz. papirnic. Letala, večinoma tipi B-727 pristajajo v razmaku nekaj minut. Sicer pa to letališče velja za majhno, čeprav ima večkrat na dan tudi poleta za Kanado (Toronto, Montreal).

V ožji predel mesta se zliva več avtocest, ki so povezane z pahljačami, izvennivojskimi križišči in številnimi odcepi na druge ceste. Vse ceste so zelo široke, prostorne, več stezne in nekako ravno prav za hitro vožnjo ameriških limuzin. Bajje jim zaupajo zaradi občutka varnosti. Veliko avtomobilov na cestah je obtolčenih, zarjavelih, pa jih lastniki ne popravijo takoj, saj so popravila draga. Ogromno je neprodanih zalog letošnjih modelov avtomobilov, dočim so razstavljeni z napisi cen skoraj na vseh vpadnicah, kjer so širna parkirišča, marketi itd. Avtomobilom je prilagojeno vse, celo banke, kino, pogrebne ceremonije. Povprečni prebivalec ameriških mest zelo malo pešači. Marsikod zato ni pločnikov. Mesta so zelo razvlečena, saj je ogromno prostora, le v mestnih središčih je nekaj nebotičnikov. Naselja tvorijo pretežno eno-

/naslednja stran/

Pogled z jezera Erie na Cleveland

/s prejšnje strani/

cleveland

družinske lesene hišice z vrtovi in nasadi dreves ali gozdom. Šolarje pobira šolski avtobus, za domače vožnje sta večinoma dva avtomobila. Telefon pa je nepogrešljiv, treba ga je le znati uporabljati. Za nas je presenečenje, da takoj lahko dobiš telefonsko zvezo s katerikoli krajem, pa je lahko v eni izmed ameriških držav na tisoče kilometrov daleč. Razdalje sicer merijo v miljah, višine hribov v čevljih, temperaturo v °Fahrenheitu itd. Črnici tvorijo ponekod celo 48 % vsega prebivalstva. To je še vedno nerešen problem.

Ropi, nasilja, umori niso nič posebnega. Skoraj vsaka hiša je oborožena. Vplačila v trgovinah so zato najvarnejša s čeki, gotovine ni dobro imeti pri sebi. Kljub razvitemu letalskemu prometu in cestnemu prometu, pa so železnice zelo nepopularne in zanemarjene. Zato z vlaki ljudje skoraj ne potujejo. Celotno vozno redno ne upoštevajo. Televizijska oddaja samo barvne programe, večinoma je to od 7 do 14 različnih. Ogromna prostiranja imajo tudi različni dnevni čas: vzhodni, centralni, pacifiški itd. Razmaki so točno za 1 uro (po dogovoru). Na-

sekundarne surovine

Ali res grozi Sloveniji vedno večja nevarnost, da se bomo zadušili v odpadkih, ki jih iz dneva v dan odlagajo nekatere tovarne v svojo bližnjo in daljno okolico. K temu pa prispevajo še odpadki in ropotija od gospodinjstev, obrtnikov in drugih manjših delavnic. Problem so že odlaganja starih iztrošenih avtomobilov, stare gume, dočim je po starem železu že nekaj let v svetu veliko povpraševanje, ki presega ponudbo. Vsekakor je želja, da bi poskušali nekatere odpadke predelati v nove surovine že precej stara, a smo dosedaj imeli bolj malo uspeha v praktičnem reševanju tega problema. Tako so se nako-

pičili že tisoči ton odpadnega železovega sulfata pri Železarni Jesenice, kemična tovarna Hrastnik ne ve kam z odlaganjem odpadnega "gipsa", Cinkarna Celje spušča v Voglajno in Savinjo odpadno žvepleno kislino itd.

Surovine v svetu so vedno dražje, njihove zaloge pa so večinoma omejene. S predelavo odpadkov v koristne surovine bi ob rentabilni proizvodnji lahko rešili kar več problemov. To spoznanje je vsem v zavesti, zato je prejela ideja iniciativnega odbora raziskovalcev iz Slovenije, ki delajo na tej problematiki, tudi

povedovalec na TV zato napoveduje čas zelo praktično za vse poslušalce oz. gledalce: "15 minut je minilo od ure", "10 minut še manjka do ure". Tako velja napoved časa lahko za vse države od Atlantika do Pacifika.

Seveda je poleg strokovnih referatov, diskusij in razgovorov še veliko drugih vtisov, ki ostanejo v spominu. V splošnem Evrope ne poznajo veliko, nas iz Evrope pa takoj opazijo deloma zaradi kravat in uporabe jedilnega pribora. Američan namreč ne uporablja noža pri jedilnem priboru, najraje sedi na tleh ter se najbolje počuti v starih, ponošenih oblekah, samo da je vse klimatizirano: avtobus, avto, soba, dvorane, hoteli itd. Z energijo dobesedno razmetavajo. Energetske krize v pravem smislu ne poznajo. So navdušeni za starine, občudujejo jih in zbirajo ter se silno zavzeto pripravljajo na proslavo 200 - letnice osvoboditve ZDA, ki bo trajala skozi vse leto 1976.

P.Ž.

Ena izmed stavb, ki jo občudujejo zaradi posebnosti v gradnji glede na njihovo "mlado" zgodovino.

Podiplomci v Gorenji vasi

opremo v Ljubljani. Strokovnja-ki iz Jugoslavije pa bodo s kratkimi referati poročali o svojih nalogah oz. rezultatih glede predelave oz. recikliranja odpadnih snovi. Za tovarno Zmaj so to:

- baterijski cink
- manganov dioksid.

Nekateri sodelavci iz razvojne- ga sektorja, vodstvo tovarne in predstavniki obrata Šentvid pri Stični pa so si od 23. - 25. septembra 1975 ogledali vse faze polindustrijske pre- delave revnejših manganovih dioksidov v nekatere koristne in vrednejše spojine, ki jih v Jugoslaviji doslej še nihče ne izdeluje, ter jih zaradi ve- like potrošnje uvažajo števil-

Ogled delovanja polindustrijskih naprav pri "rudniku urana" v Gorenji vasi.

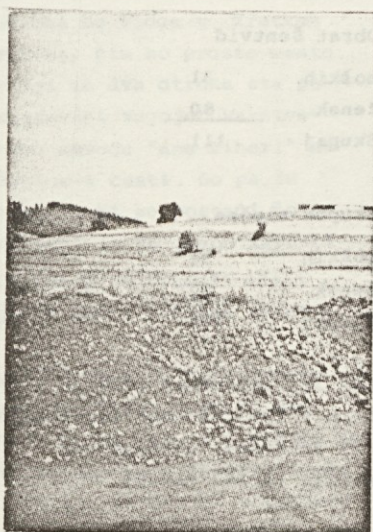
ne tovarne iz Zahodne Evrope (Belgija, ZR Nemčija). Zaslu- ga prof. dr. J. Slivnika in nje- govih sodelavcev je, da stoji danes ob Rudniku urana dobro opremljena hala za polindustri- jske poskuse tudi z različni drugimi materiali in problema- tikami. Seveda je predvideno v konkretni pogodbi o sodelo- vanju, da se ta proizvodnja nato prenese v naš obrat Šent- vid pri Stični in postopoma ve- ča ter pokrije potrebe v Sloveniji, Jugoslaviji in se

ob dobri kvaliteti produkta usmeri tudi na izvoz. Osnove pa so kot že rečeno v domačih surovinah in v predelavi ne- katerih odpadnih snovi drugih tovarn.

Tako se razmeroma majhen ko- lektiv tovarne ZMAJ ob sode- lovanju z drugimi strokovnja- ki vključuje v okviru svojih možnosti v napore, da po- pravimo dosedanjo škodo v Slo- veniji glede zastrupljanja zemlje, vode in ozračja ter skrbimo za lepši jutrišnji dan ter da bo Slovenija osta- la lepša tudi za bodoče generacije.

P.Ž.

širšo družbeno podporo. Tako bo v Ljubljani v dneh 5 - 7. februarja 1976 sklicano I. ju- goslovansko posvetovanje "Od- padki - Surovine - 76", ki ga je podprl "Izvršni svet SR Slovenije" in "Raziskovalna skupnost Slovenije". Istočas- no bo na gospodarskem razstavi- šču v Ljubljani tudi mednarod- na razstava opreme in tehnolo- gije za predelavo odpadkov. Posvetovanje je podprla tudi "Gospodarska zbornica Sloveni- je", ki je tudi povabila tuje firme, da razstavijo ustrezno

Odprto skladišče manganove rude v Šentvidu

Podatki o zaposlenih po stop- njah izobrazbe na dan 3.10.1975

Kvalifikacija	Število
NK delavci	19
PK delavci	256
KV delavci	51
Nep.srednja izob.	17
VKV delavci	7
Srednja izobrazba	44
Višja izobrazba	7
Visoka izobrazba	11
III.stop. - magistri	2
Doktorat	1
Skupaj	415

**pišite v
naš glas**

ob zatonu poletja

Z 20. septembrom smo nekako uradno zaključili letošnjo sezono v Bašaniji. Ta dan so se namreč zbrali člani upravnega odbora počitniške skupnosti "Zatišje" v našem domu, kjer so po redni seji, na kateri so obravnavali tudi finančno poročilo poslovanja počitniškega doma, začeli z inventuro.

Ne bi na tem mestu in v tem dokaj poznem času načeli polemike, kaj je bilo dobro in kaj ne, sploh pa če upoštevamo načelo, da "nikoli ni za vse", bi kljub temu omenil, da pismenih pritožb ni bilo. Res pa je, da je bilo slišati pripombe na nekatere pomanjkljivosti, katerim se bomo skušali izogniti v prihodnjem letu.

Tokrat si na kratko ogledjmo

nekaj podatkov, zbranih v socialni službi, ki veljajo za obdobje od 1. aprila do 1. septembra letos.

Za letovanje v počitniških objektih, last tovarne ZMAJ se je letos prijavilo 68 družin. Tako so bile od 15. junija do konca avgusta vse kapacitete polno zasedene. Ni pa se dalo ustreči vsem, ki so želeli letovati v

Bašaniji, Omišlju in na Uskovnici. Manj povpraševanja je bilo po kapacitetah na Dugem otoku.

Kot lani je bilo treba tudi letos najeti dve zasebni turistični sobi. Pri tem so nastale neke nerodnosti, ker lastnik zelo nerad dovoli namestitev dopustnikov z otroki. Poleg tega se je dogodilo, da kljub plačilu sob niso bile ves junij

zasedene, pogodbe se pa ni dalo spremeniti, tako, da bi jih lahko koristili v septembru.

Letošnja cena penziona za odraslo osebo je bila 50 din, za otroke do 10 let starosti pa 25 din. Nekaj višje so bile cene na Dugem otoku (58 din), na Uskovnici pa nočitev le 5 din za eno osebo.

Letošnja cena penziona 50 din je bila enaka lanski. Skoraj zagotovo pa lahko pričakujemo, da se bo znatno dvignila za sezono v 1976. letu.

My

število zaposlenih

Proizvodni sektor Ljubljana

moških	43
žensk	129
Skupaj	172

Obrat Šentvid

moških	31
žensk	80
Skupaj	111

Skupne službe

moških	51
žensk	57
Skupaj	108

Dne 31. septembra 1975 je bilo v tovarni ZMAJ zaposlenih 415 delavcev, od tega 148 moških in 267 žensk.

Zadnji posnetek v Bašaniji pred zaključkom sezone

kam z otrokom

Nedvomno se pri zaposlenih starših pojavijo skrbi, kam z novorojenim otrokom, ko po poročniškem dopust nastopi čas ponovne zaposlitve. Kot povsod drugje nastopa tu problem tudi za Zmajeve sodelavke, kar sprotno registriira in skuša reševati tudi socialna služba v kadrovskem sektorju.

Od 10. maja 1973 leta do danes je bilo od naših delavcev danih 18 vlog za sprejem njihovih otrok v vzgojno varstveni zavod "Stari Vodmat", ki se nahaja v neposredni bližini tovarne ZMAJ. Pripomniti je namreč treba, da temu zavodu "Stari Vodmat" daje tovarna Zmaj dotacije, zaradi česar imajo otroci naših delavcev določeno prednost pri sprejemu v zavod.

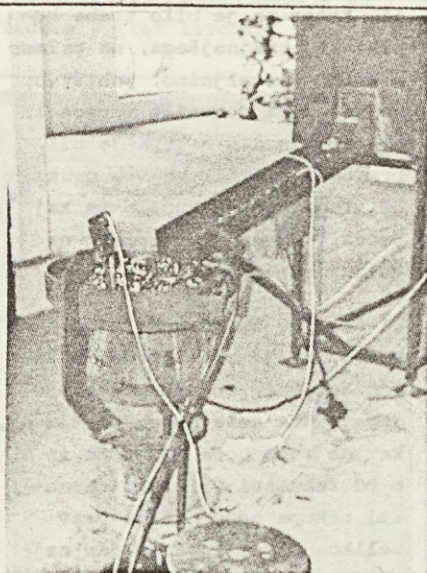
Vseh 18 vlog je ustrezno rešenih. Od tega se trenutno nahaja v tem zavodu 8 otrok naših delavcev, ostali pa so po drugih zavodih. Za enega otroka bo vloga v kratkem rešena, čim bo prosto mesto. Vlogi za dva otroka sta posredovani vzgojno varstvenemu zavodu "Ane Zihertl" na Resljevi cesti. So pa še otroci, ki so postali šoloobvezni in so zavod zapustili ali pa so starši našli drugi način rešitve varstva.

Uprava Vzgojno varstvenega zavoda "Stari Vodmat" nam naše vloge rešuje z veliko mero razumevanja in prizadevanja. Res pa je, da v primeru že zasedenih kapacitet in to sredi leta kar čez noč na nemogočo zahtevo staršev ni možno uspešno rešiti proble-

ma. Prav zato je treba tudi na tem mestu opozoriti starše majhnih otrok, da je treba vsako leto le do meseca marca dostaviti vlogo za sprejem otroka v zavod. Komisija za sprejem opravi delo v juniju, sprejem otrok pa je v mesecu septembru.

So primeri, ko starši "tik pred zdajci" zahtevajo od naše socialne službe pomoč in posredovanje pri reševanju vloge za sprejem, namesto, da bi o varstvu razmišljali že pred rojstvom otroka, ali pa zaradi preselitve namestitvev otroka v drugi zavod nekje sredi leta in to največkrat z zahtevo "takoj"! O vsem tem moramo starši razmisliti preje, kajti tudi za uspešno rešitev vlog je treba določen čas, če vemo, da prostih kapacitet v kateremkoli varstvenem zavodu ni.

My

Vibrator - del naprave za doziranje čaš na PL stroje

nezgode

Krstič Pantelija se je 4. avgusta poškodoval na stroju, ko je z dna pobiral odpadni material. Odstranil je varnostni pokrov ne da bi izklopil stroj.

Bolta Janez si je 22. avgusta poškodoval prst pri popraviljanju zalivalne naprave, ker je delavka nenadoma vklopila stroj.

Sirnik Alojz je 15. septembra odpravljajal napako na montažnem stroju R 14, medtem mu je cinkova nitka padla v oko.

Mazi Brane si je 26. septembra poškodoval nogo, ker je kot rezkalec izrezoval z varilnim aparatom ploščo in mu je leta po izrezu padla na nogo.

Rebič Mariji je 9. oktobra klecnila noga tako, da si je poškodovala koleno.

Počuč Bosiljka se je 6. oktobra pri vstavljanju pokrovčkov na baterije urezala ob kontakt baterije, ker je delala brez rokavic (rokavice niso bile na zalogi).

Keršič Leon se je 1. oktobra na poti v kopalnico zadell z glavo v prezračevalno napravo.

postani

član

samopomoči

Ček je varno, preprosto in zanesljivo plačilno sredstvo

Ljubljanska banka si že nekaj let prizadeva vključiti v svoje poslovanje čim širši krog občanov in organizacij združenega dela. Prav tako na organiziran način pristopa in širi svoje poslovanje na področju prenosa izplačevanja osebnih dohodkov delavcem na hranilne knjižice in tekoče račune.

Prav na področju širjenja poslovanja s čeki, je pri nas tako rekoč šele na začetku pri čemer ima Ljubljanska banka, podružnica Ljubljana, ki posluje na ljubljanskem področju že nekaj letne izkušnje in ugotavlja, da bi bilo smotrno in racionalno tovrstno poslovanje še razširiti.

Strokovna služba Ljubljanske banke pripravlja serijo člankov o prednostih brezgotovinskega prometa občanov in o poslovanju s čeki, da bi s pomočjo večje obveščenosti občanov hitreje širili tovrstno poslovanje.

S tem namenom objavljamo prispevek Ljubljanske banke naslovljene na uredništvo našega glasila.

-Ur.

Poslovanje s čeki je odraz moderne bančne tehnologije, ki jo je pred leti začela uvajati tudi Ljubljanska banka. Mnogo ljudi, ne le poslovnih in tistih ki veliko poklicno potujejo, je že dojelo, kaj pomeni zanje ček, kaj vse lahko z njim kupijo oziroma plačajo. Ustvaril se je že določen krog imetnikov osebnih tekočih računov, pa tudi podjetij, trgovin, turističnih agencij, gostišč in drugih organizacij, ki čeke prejemaajo. Vsi skupaj so spoznali, da je tako poslovanje enostavnejše in mnogo priročajše kot z gotovino.

V temle članku si bomo ogledali vse posebnosti in značilnosti, s katerimi se srečujemo pri prejetanju in vnovčevanju čekov. S tem vam želimo kar najbolj olajšati delo in vas pri poslovanju s čeki Ljubljanske banke obvarovati pred začetnimi težavami.

Zakaj ček?

Ob vse večji izbiri blaga, ob vse hitrejšem ritmu našega vsakdanjika, zmanjkuje časa, da bi človek lahko tako kupoval, kot je nekoč. Spomnimo se, kako so kupovali naši starši: moke vsaj za mesec dni, prav toliko tudi sladkorja, olja, pa kave in soli. Kadar pa je bilo treba kupiti kaj trajnejšega, na primer perilo, posteljnino, pohištvo, se je o tem govorilo mesece in mesece. In dan nakupa je bil pravcati praznik za vso družino, vedno se je kupilo še kaj počez, zraven, kot spomin na veliki nakupovalni dan.

Ti časi so že zdavnaj mimo. Danes, ko je svet prežet z informacijami, se vse pogosteje dogaja, da seže kupec po tistem, kar se mu zahoče trenutno in o potrebnosti ali nepotrebnosti nakupa ne pomišlja prav veliko. Poleg tega se nam najboljša priložnost za nakup ponudi največkrat kot nalašč prav

takrat, ko nimamo s seboj dovolj denarja.

V razvitejših deželah so to spoznali že veliko pred nami. Spoznali so, da se da včasih kupiti stvari neverjetno ceneje kot drugič, da se včasih za isto vsoto dobi več, da se nehote ponujajo priložnosti, ko se nakup dejansko splača.

Če bi z vsem tem računali, bi morali imeti kot ljudje, ki vemo, kdaj se splača kupovati, gotovino vedno pri sebi. To pa ni niti varno niti praktično. Čekovna knjižica, drobna knjižica lističev, pa nam omogoča, da kupujemo in plačujemo kjerkoli in karkoli. Toda samo tiste trgovine in druge poslovavnice, ki imajo urejeno sodobno poslovanje, bodo znale pritegniti kupca: s tem, da prejmejo ček brez vsakih zapletljajev, izkažejo tudi neke vrste zaupanje, potrditev, da verjamejo v kupno moč potrošnika.

Popolna zanesljivost plačila

Tisti, ki prejme pri plačilu namesto gotovine ček, ne tvega ničesar. Za vnovčenje pravilno izpolnjenega čeka v vsakem primeru jamči podružnica Ljubljanske banke, ki je ček izdala. Služba družbenega knjigovodstva nikoli ne preverja, ali ima ček kritje. Vsa ta negotovost zadeva samo Ljubljansko banko.

Prejemanje čekov pomeni dokaj poenostavljen plačilni promet. Ček je vedno izpolnjen na celotno vsoto, zato ni treba menjati denarja, skakati za drobem in ob zaključku poslovanja sortirati bankovcev in kovancev ter jih vestno preštete oddati na za to določeno mesto. To ne omogoča le mnogo hitrejšega dela, marveč tudi mnogo zanesljivejše poslovanje. Ni se moč uštetiti, ni moč prejeti ponarejenega denarja ali denarja, ki je toliko poškovodan, da ga banka zavrne ali označi za manj vrednega.

Pravilno izpolnjen ček je vedno neoporečno plačilno sredstvo.

Pravilno izpolnjen ček

Seveda pa tudi za ček veljajo pravila, ki zagotavljajo varnost banki. Na čeku, ki ga predloži plačnik, mora biti napisano, kolikšen znesek naj izplača Ljubljanska banka in komu. Napisana mora biti torej natančna vsota in naziv organizacije, ki ček prejme. Ček mora biti podpisan. Podpiše ga seveda tisti, ki z njim plačuje. Da je ček predložila prava oseba, se da kaj preprosto ugotoviti: prejemniku čeka se mora plačnik "predstaviti" s čekovno karto, na kateri je podpis imetnika tekočega računa, torej morata biti podpisana na čeku in čekovni karti identična. Vesten prejemnik čeka pa kontrolira imetnika čekovne karte in čekovni karti tako, da primerja čekovno karto z osebno izkaznico, na čekovni karti je namreč napisana tudi registrska številka osebne izkaznice.

Vsi podatki na čeku morajo biti napisani čitljivo in brez kakršnihkoli popravkov. Nepravilno izpolnjen ček je treba takoj vrniti njegovemu imetniku in ga napotiti, naj ga odda v poslovni enoti Ljubljanske banke, ki vodi njegov tekoči račun.

Najmanjša vsota, katero lahko kupec oziroma plačnik storitev plača s čekom, je 30 dinarjev. Prav tako je določena največja vsota in sicer tisoč dinarjev. Če je treba plačati vsoto, ki je večja od tisoč dinarjev, imetnik tekočega računa izpolni več čekov, pač toliko, da je pokrita celotna vsota. Ali bo pri tem prekorachil dobroimetje na svojem tekočem računu, nikakor ni skrb prejemnika čekov, marveč samo Ljubljanske banke.

Čeke prevzema SDK

Čeke, ki jih organizacija prejme namesto gotovine, je treba na hrbtni strani podpisati. To opravila pooblašeni osebi. Prav tako mora biti na hrbtni strani štampljka organizacije, ki je čeke prejela. Potem je treba čeke razvrstiti po podružnicah Ljubljanske banke, ki so čeke izdale ali kot pravijo bančniki, na katere so čeki trasirani.

Za vsako podružnico Ljubljanske banke je treba sestaviti specifikacijo, ki obsega številko žiro računa banke, popis številke prejetih čekov in čekovnih zneskov ter skupno vsoto čekov. Takšno specifikacijo, overjeno s štampljko, podpišeta pooblašeni osebi. Specifikacija se izdela v treh izvodih, dva je

treba skupaj s čeki predložiti pristojni SDK, eden pa ostane organizaciji.

Vsota vseh specifikacij se vpiše na barirano položnico, na kateri mora biti seveda napisano ime organizacije in številka njenega žiro računa pri SBK. Vse skupaj, čeke, specifikacije in barirano položnico je treba predložiti pristojni SDK v osmih dneh, če sta podružnica Ljubljanske banke in organizacija v istem kraju, če sta ta dva kraja različna, pa v petnajstih dneh.

SDK, ki vodi žiro račun organizacije, prenese na podlagi dokumentov vsoto, ki je napisana na barirani položnici, na žiro račun organizacije, v breme pa ga knjiži podružnicam Ljubljanske banke, ki so čeke izdale oziroma na katere so čeki trasirani.

Ček pomeni denar, gotovino, zato je seveda poslovanje s čeki natančno urejeno in podvrženo določenim zakonitostim, ki so v prid kupcu, prejemniku in banki. Poslovanje s čeki je torej mnogo enostavnejše, hkrati pa tudi varnejše, saj ukradenih čekov ni mogoče vnovčiti mimo redne in zakonite pota. Odpade tudi preštevanje denarja, s tem pa delo, ki je pogosto zoprno in se kaj rado dolgo vleče.

Le kdo neki je prišel na idejo, da je pred 14. uro takole "zamaskiral" vhod v proizvodne prostore s prispelo pošiljko.

Izkušnje kažejo, da se v trgovinah in lokalih, kjer je mogoče plačati s čekom, promet večja. Seveda ne v obliki večjega navala ampak kot večji dnevni iztržek. Mnogim kupcem oziroma gostom je pač lažje napisati ček za večjo vsoto, kot pa potegniti iz žepa toliko gotovine. Imetniki tekočih računov pa lahko pri Ljubljanski banki najamejo tudi posojila, torej so kupci, ki lahko kupijo več.

Ste že pomislili, da bi se jim pridružili?

zbornik - prazniki slovenskih občin

Skupnost slovenskih občin je ob sodelovanju vseh občinskih skupščin v Sloveniji pripravila publikacijo o občinskih praznikih, ki bo izšla v letošnjem novembru. Na željo izdajatelja objavljamo informacijo o tem z namenom, da bi bilo čimveč naših delovnih ljudi obveščenih o izidu zbornika, saj gre za delo, ki je posvečeno 30. obletnici osvoboditve in predstavlja velik prispevek k oživljanju tradicij NOB in zgodovine revolucionarnega delavskega gibanja. -UR.

V novembru bo izšel zbornik Prazniki slovenskih občin, posvečen 30. obletnici zmage nad fašizmom in 30. obletnici osvoboditve naše domovine.

Zbornik izdaja Skupnost slovenskih občin. Za pripravo in natis zbornika je bil sklenjen poseben dogovor s skupščinami slovenskih občin in mesta Ljubljane, ki so tudi izbrale avtorje in nato v sodelovanju z družbeno političnimi organizacijami sestavke verificirale. Poleg avtorjev, ki so jih sestavljali udeleženci NOB, raziskovalci in poklicni zgodovinarji, so pri pripravi in urejanju zbornika sodelovali tudi drugi znanstveni sodelavci in poseben uredniški odbor. Zbornik obsega poljudnostrokoven opis vseh dogodkov, ki so bili izbrani za občinske praznike in praznik mesta Ljubljane, avtorji pa so po svoji presoji

vtkali v opisovanje tudi dogajanja pred dogodki in po njih ter dali s tem širši vpogled v zgodovino našega revolucionarnega gibanja in narodnoosvobodilne borbe.

Zbornik je pisan mozaik dogodkov iz naše revolucionarne preteklosti, saj posega z opisi praznikov, npr. v čase protifašističnega boja v Marzicah v letu 1921, spopada

revolucionarnega delavstva z orjunaši v letu 1924 in revirske stavke leta 1934 ter prek ustanovitve in organiziranja Osvobodilne fronte, formiranja prvih partizanskih enot, organizacije ljudske oblasti pa vse do osvoboditve in zadnjih bojov v drugi svetovni vojni na našem ozemlju.

To je prva publikacija pri nas v kateri bodo predstavljene vse slovenske občine skozi dogodke posebnega pomena, ki so bili izbrani za občinske praznike, in tudi prva, ki na tak način obravnava in osvetljuje del naše revolucionarne zgodovine in s tem daje bogat prispevek k oživljanju tradicij narodnoosvobodilnega boja in revolucionarnega delavskega gibanja.

Zbornik je bil izbran med tiste publikacije v letošnjem jubilejnem letu, ki bodo imele posvetilo, da so izdane v častitev 30. obletnice osvoboditve. Imel bo format 22x22 cm in bo obsegal 200 strani.

Zbornik je rezultat prizadevanj vseh slovenskih občin in mesta Ljubljane, organov Skupnosti in nad 60 neposredno angažiranih sodelavcev.

Želimo, da bi ta publikacija prišla med čim širši krog na-

ših delovnih ljudi in občanov. Šolam in mladini bo zbornik koristen učni pripomoček pri obravnavanju zgodovine revolucionarnega delavskega gibanja in narodnoosvobodilne borbe, delovnim organizacijam, krajevnim skupnostim, družbenopolitičnim organizacijam in drugim pa naj bi služil še posebej kot spominsko darilo zaslužnim delavcem, delegatom idr. ob raznih spominskih, jubilejnih in podobnih priložnostih, vsakomur pa bo tudi lepa dopolnitev njegove knjižne zbirke.

Prednaročniška cena zbornika je 100.- din, prednaročila pa sprejema do 10. novembra 1975 Skupnost slovenskih občin, Ljubljana, Cankarjeva c. 5, žiro račun: 50101-678-48155.

Lado Telban ob etiketirki R 6

sodelujte in uganite

V zadnji številki našega glasila smo objavili sliko z vprašanjem, v katerem kraju in na kakšni prireditvi je bil postavljen pano z reklamo ZMAJ. Dosedaj smo prejeli le dva odgovora. Mnenja smo, da bi pismenih rešitev na naslov urednika prispelo znatno več, če bi bila slika dovolj jasna in razločna. Zaradi nenormalno slabe kvalitete slik v prejšnji številki in samo dveh rešitev ponavljamo uganko.

Sliko si po izidu tega glasila lahko ogledate v reklamni vitrini (poleg vratarnice) do 14 dni po objavi.

Deset izžrebancev dobi kolekcijo Zmajevih značk!!!

-Ur.

čestitamo

Marti Barborič iz splošno kadrovskega sektorja za srečen družinski dogodek ob rojstvu hčerke Eve čestitajo

sodelavci

Jelki Poljšak - Miklič iz nabavne službe čestitamo na novi življenski poti in ji želimo čimveč svetlih dni v zakonu.

Sodelavci

Šrajner Danici - Žnidaršič, operaterki v oddelku avtomatske obdelave podatkov na novem tiru življenja mnogo sreče in zadovoljstva.

Sodelavci

še enkrat letos

Letošnja zadnje številka glasila NAŠ GLAS bo izšla nekaj dni pred novim letom. Obveščamo vse bralce glasila, da uredništvo sprejema članke in kakršnekoli prispevke za objavo v novoletni številki najkasneje do 10. decembra. Predvsem apeliramo na predstavnike družbeno političnih organizacij, predsednike samouprav-

nih organov ter vodilne in vodstvene delavce, da z njihovih področij dela objavijo tematiko, ki je zanimiva za vse bralce glasila ali celo aktualna za vse delavce v Zmaju. Kot že omenjeno, gradivo za novoletno številko glasila prejema urednik do 10. decembra 1975.

- My

gibanje članstva

JULIJ

p r i š l i:

Mrhar Franc, pripravnik
Pirc Janez, tehnični risar,
Marinkovič Vidak, transportni delavec,
Primc Bojan, remontni ključavničar, vrnitev iz JLA.

o d š l i:

Šujko Terezija, etiketiranje
3R 12 - upokojitev
Vajagič Milan, remontni ključavničar.

AVGUST

p r i š l i:

Jelača Enes, potnik za področje Bih,
Gali Emica, za določen čas, delavka na režijskih delih,
Mišurič Petra, za določen čas delavka na režijskih delih,
Zec Bogdana, za določen čas, delavka na režijskih delih,
Cvetkovič Dragan, vodja vzdrževanja, vrnitev iz JLA,
Obrez Katarina, delavka na režijskih delih
Božinovič Branislava, snažilka obratnih prostorov.

o d š l i:

Trikič Jelica, čistilka obratnih prostorov,
Barle Frančiška, vstavljanje mrežic v obratu Šentvid
Božinovič Branislava, čistilka obratnih prostorov.

SEPTEMBER

o d š l i

DANEU Vladimir, konstruktor III.
IVANČIČ Angelca (sprejeta za določen čas), socialna delavka,
LUKEK Niko-Darko, transportni delavec,
KRALJ Mirko, vzdrževalec 2R10 (umrl),
OVEN Magdalena, merjenje 2R 10,
JERLAH Marija, delavka na liniji 2R 10,
KASTELIC Anton, transportni delavec,
LIVADIČ Sauda, delavka na režijskih delih,
MARKOVIČ Persa, snažilka obratnih prostorov,
CRNALIČ Zejna, (sprejeta za določen čas) delavka na režijskih delih,
MARINOVIČ Zorica (sprejeta za določen čas), delavka na režijskih delih
ZEC Bogdana (sprejeta za določen čas), delavka na režijskih delih,
PODRŽAJ Zlatko, varnostni inženir (odšel na službenje vojaškega roka)

REŠEK Lovro, vodja tehnično razvojnega sektorja,
ŠKRINAR Jože, transportni delavec,

CVETKOVIČ Dragan, vodja vzdrževanja,
PETERLIN Marija, (sprejeta za določen čas) snažilka v počitniškem domu).

p r i š l i

VARDIČ Ilija, transportni delavec,
MARKOVIČ Persa, snažilka obratnih prostorov,
MARINOVIČ Zorica, za DČ, delavna na režijskih delih,
BANJAC Vuka, za DČ, delavka na režijskih delih,
NOVAK Ivanka, za DČ, delavka na režijskih delih,
VARDIČ Katarina, delavka na režijskih delih, za DČ,
LIVADIČ Sauda, za DČ, delavka na režijskih delih,
DJOGIČ Senija, za DČ, delavka na režijskih delih,
MESELA Mini, za DČ, delavka na režijskih delih,
TOMIČ Zora, za DČ, delavka na režijskih delih
LAZIČ Mara, za DČ, delavka na režijskih delih
SEKULIČ Zagorka, za DČ, delavka na režijskih delih,
LIKOVIČ Olga, za DČ, delavka na režijskih delih,
OŽGOVIČ Zorka, za DČ, delavka na režijskih delih,
TRAKIČIČ Djurdjica, za DČ, delavka na režijskih delih,
JORGOVANOVIČ Stojanka, za DČ, delavka na režijskih delih,
CRNALIČ Zejna, za DČ, delavka na režijskih delih
MARUCELJ Marjetka, za DČ, delavka na režijskih delih,
ŠERJAK Marija, za DČ, delavka na režijskih delih,
JANČAR Ani, za DČ, delavka na režijskih delih
CMREČNJAK Katarina, za DČ, delavka na režijskih delih.

v poslednje slovo

Tebi Mirko v slovo

Lep sončen dan je bil, nebo čisto kot zarja - a v srcu boleča žalost. Mrak je padel nad lepo vasjo, ko smo se zbirali, da se od tebe še enkrat poslovimo. Številna množica tvojih znancev, prijateljev in tvojih sodelavcev, je s svojim molkom okrog tvoje rojstne hiše - izražala potrto in sožalje.

Ko smo te v enem izmed zadnjih poletnih dni tega leta - bilo je 9 septembra - spremljali na tvoji zadnji poti v Livořdu, se je dolga povorka udeležencev vila kot venec proti poslednjemu domu.

Kořato drevo pri pokopališču, te je v vetru mahajoče pozdravljalo in te sprejelo k večnemu počitku.

Poslořili smo se od tebe v globokem razmiřljanju, saj si odřel od nas tako iznenada, in zelo - zelo prežgodaj, star řele 26 let.

SONCE JE ZAřLO IN RAZřLI SMO SE TUDI VSI TVOJI.

Ohranili te bomo v lepem spominu

Tvoji sodelavci

Belinc Danica

Ni ře dolgo tega, ko si bila med nami, ko si delala na delovnem mestu knjigovodja osebnih dohodkov in blagajnik, ko smo te dnevno videvali sicer otořno in včasih potrto zaradi bolezni ki si jo mukoma prenařala.

Bila si primorana se po 13 letih dela v Zmaju invalidsko upokojiti. Toda tvoja upokojitev je bila kratka komaj nekaj mesecev in ře smo spoznali, da te řele 52 letno spremljamo na zadnji poti.

Tvoji sodelavci smo se zbrali ob odprtem grobu z bridkim spoznanjem, da si odřla za vedno, toda ostal bo svetel spomin na drago, dolgoletno sodelavko.

Sodelavci

Porenta Danica

Ře vsa zdrava, řivahna in vesela, polna řivljenske energije si se leta 1970 zaposlila pri nas na delovno mesto saldokontist. Kaj malo časa je bilo treba, da si se komaj po treh letih invalidsko upokojila. Ko smo te kasneje srečevali in te pobarali po zdravju, si običajno odvrnila, čeř, slabo je z menoj. V tvojih besedah je bila zasrbljenost, kot da bi slutila skorajřnji konec.

In priřel je. Tedaj smo se zavedli, da te kot upokojenko nikdar več ne bomo videli na nařih srečanjih z nekdanjimi sodelavci.

Lani pred 29. novembrom si bila na enem izmed takřnih srečanj. Letos te ne bo! Toda - spominjali se te bomo...

Tvoji sodelavci

upokojitev

V zadnjem obdobju smo se ob odhodu v pokoj poslovili od dveh naših sodelavk.

Šujko Rezka se je družinsko upokojila po 19 letih dela v Zmaju. Zaposlila se je leta 1956 in vrsto let delala kot vezalka na vezanju mošnjčkov v stari vezalnici, kasneje na meritvah baterij 3R 12, nazadnje pa je delala na etiketirki 3R 12. Poleg izredne prizadevnosti pri vseh delih se jo bomo radi spominjali kot vsestransko zelo aktivno in delovno ter velikokrat voljeno za razna področja samoupravnega in družbenopolitičnega udejstvovanja.

Hlebec Kati se je prav tako družinsko upokojila. V Zmaju je delala neprekinjeno od leta 1956 dalje, še pred tem pa je delala v obdobju 1954 - 1955. Tudi ona je dolga leta delala v vezalnici mošnjčkov na raznih delovnih mestih, v zadnjem obdobju pa na montiranju envelop in vlaganju baterij.

Obema želimo še kar največ prijetnega počutja in seveda predvsem dobrošno mero zdravja. Končno pa še to, da se priključita organiziranemu srečanju nekdanjih sodelavcev ki bo naslednje že v novembru pred praznikom republike.

My

Od naše sodelavke Šujko Rezke smo prejeli zahvalno pismo z naslednjo vsebino:

Čutim dolžnost, da se vam zahvalim za vse, kar ste mi nudili ob odhodu v pokoj. Obenem se zahvalim tudi tovarišu direktorju za spominsko darilo. Zahvala velja tudi tovarišu Primožiču in vsem ostalim, ki so omogočili tako lepo in prijetno slovo od sodelavk in sodelavcev.

Tovarna ZMAJ mi bo ostala v lepem spominu, saj mi je predstavljala moj drugi dom, zato se tudi s težkim srcem poslavljam od vas.

Celotnemu kolektivu pa želim še mnogo poslovnih uspehov in slehernemu izmed vas obilo osebne sreče.

Lep pozdrav

Rezka Šujko

vabilo upokojencem

Približuje se 29. november, dan republike. Tudi letos nameravamo v okviru praznovanja organizirati srečanje naših nekdanjih delavcev, organizirati še tradicionalni ogled tovarniških prostorov in proizvodnje. Nekaj dni pred praznikom se bomo sestali v jedilnici podjetja, za kar boste pravočasno prejeli vabila z navedbo dneva in ure tega srečanja.

Predvsem pa velja na tem mestu poudariti željo, da bi na to srečanje prišli tudi vsi tisti, ki vas že nekajkrat zapored nismo videli na naših srečanjih.

Želimo, da bi se tokrat zbrali v čimvečjem številu.

Kot že rečeno, vabila boste prejeli pravočasno.

Nasvidenje v Zmaju.

Urednik

prejeli smo

Na naslov našega uredništva je prišlo drobno pisemce, v njem list iz zvezka, popisan z okerno otroško pisavo:

"Stara sem 8 let in hodim v drugi razred osnovne šole. V šoli je zelo lepo in rada hodim v šolo. Meni je šola drugi dom, moji mami pa je tovarna Zmaj drugi dom, kot pravi moja mamica. Moja mamica vedno prinese domov vaš glas in vsi ga pogledamo. Tudi jaz, čeprav se še nič ne zastopim ga pogledam. Mi v šoli imamo pa čebelico v katero pišemo in rišemo otroci.

V mamičino tovarno grem tudi jaz vsako leto obiskat Dedka Mraza ki za otroke prinese darila. Sem že velika in vem, da daril ne prinese Dedek Mraz iz nebes, ampak da jih moja in druge mamiče zaslužijo z delom, da razveselijo svoje otroke.

Mamica dela v tovarni baterije. Baterije nucamo zato, da igra tranzistor in da poslušamo zvečer pravljico za lahko noč v postelji.

Mamico imam zelo rada ker je dobra in pridna in lepa in še vse tako... Iz tovarne pride zmatrana in nam skuha kosilo. Dela tudi popoldne in takrat sem skoraj čisto sama ker očka bere časopis.

Ko bom velika bom tudi jaz mamica in bom delala v tovarni Zmaj, da bom zaslužila kruh za svoje otročke.

Pridna bom, da bo moja mamica vesela in me bo rada imela."

Mamima Pikica

rojstni dan

V NOVEMBRU PRAZNUJEJO

Rozalija VERBIČ
Milko JURAS
Anica RADINKOVIČ
Ana RETAR
Emilija DRČAR
Milan KAHNE
Milan JANEŽIČ
Amalija FLIS
Jožica GLAŽAR
Janez TRATNIK
Janez MEDVED
Marija RAKUŠA
Marija VRBINC
Milica MARKOVIČ
Jože HREN
Elizabeta ŽINKO
Fani GORIŠEK
Sedefa GALIČ
Nežka LAVRIČ
Lizika STRNAD
Marija GROŠELJ
Jožefa ROBIDA
Ljubiša VUJAKOVIČ
Milan SLEMNIK
Ivanka SETNIKAR
Marija MARKOVIČ
Slavko ANTONČIČ
Pantelije KRSTIČ
Poldi KOPREK
Fani KRŠLIN
Marija PUNGERŠIČ
Albin ERJAVEC
Bogo PRIMC
Dušan POKOVEC
Antonija ZUPANČIČ
Emica GALI

V DECEMBRU PRAZNUJEJO

Sevda HASANAGIČ
Marija RUS
Marija JOVANOVIČ
Danica ŽNIDARŠIČ
Bejza KIČIN
Rudi ZAMAN
Sava KLEPIČ
Angelca SOTLER
Milka OBAL
Alenka PODRŽAJ
Meda ROM
Selmo MEHMEDIČ
Ana GRDEN
Alojzija BERČAN
Marjan LOTRIČ
Šaban BAKTAŠEVIČ
Ivan ŠTRAUS
Štefka KOROŠEK
Štefanija IHAN
Marija JANOŠ
Štefan POŽENEL
Marija BAMBIČ
Miro KRAŠEVEC
Milka VOJŠČAK
Alojz MEDVED
Franc KOGOVŠEK
Ljubica HOKAL
Jožef OSTANEK
Oto GROŠELJ
Silva MATIČ
Marija MERELA
Nurlja ČAUŠEVIČ

ČESTITAMO

ali poznate pionirsko knjižnico ?

Iz Pionirske knjižnice smo prejeli dopis z željo, da v našem glasilu objavimo sestavek pod gornjim naslovom. Menimo namreč, da je v pomoč staršem, če vedo, kje lahko najdejo zanesljivo dobro in primerno knjigo, ki jo njihovi otroci potrebujejo v šoli ali samo za razvedrilo.

-Ur.

Starši ste danes najbrž vsi po vrsti prezaposleni. Zato boste gotovo z veseljem pozdravili kulturno ustanovo, ki vam pri vzgoji vaših otrok lahko zanesljivo priskoči na pomoč vsaj kar zadeva področje "mladina in knjiga". Uvajanje mladine v svet knjig, zbujanje veselja do knjig, spodbujanje k branju, pestra in bogata knjižna zalog, pomoč pri izbiranju starosti primernih leposlovnih in informativnih knjig itd., so samo nekatera od strokovnih prizadevanj PIONIRSKÉ KNJIŽNICE, ki deluje sredi Ljubljane, v Komenskega ulici 9. Pionirska knjižnica je edina javna splošno izobraževalna knjižnica v Ljubljani, ki je namenjena izključno mladini. Svoje delo usmerja med predšolske otroke, med osemletkarje in med mladostnike.

Predvsem predšolskim otrokom je na voljo PRAVLJIČNA SOBA. V njej si mali obiskovalci lahko ogledujejo pestro zalogo najlepših slikanic z vsega sveta v originalih. V Pravljični sobi so tudi Ure pravljic za otroke od 5. leta naprej, ki radi poslušajo pravljичne zgodbe. Ure pravljic pripravljajo in vodijo za to delo

posebej usposobljene knjižničarke.

Predšolskim otrokom in osemletkarjem je po svoji knjižni zalogi namenjen ODDELEK ZA MLADINO do 14- leta z izposojevalnico in čitalniškim prostorom. Otroci v predbralni starosti obiskujejo ta oddelk običajno v spremstvu staršev in varuhov. Le-ti si knjige, ki si jih otrok želi поблиže spoznati, bodisi izposodijo domov, lahko pa jih malčku prebirajo že kar v knjižnici, v Mali čitalnici. V njej najdeta otrok in njegov varuh prijeten prostor in možnost za nemotene skupne "sprehode" po pisanih straneh dobrih mladinskih knjig. Osemletkarjem so v tem oddelku na voljo vse knjige za obvezno branje, za bralno značko in druga knjižna tekmovanja, obenem pa še bogat izbor drugih, starosti ustreznih leposlovnih in informativnih knjig ter revialni tisk za otroke.

ODDELEK ZA MLADINO od 14. leta si s svojo že zahtevnejšo knjižno zalogo prizadeva slediti in hkrati tudi zadostiti različnim interesom mladostnikov, kadar le-ti potrebujejo dobro leposlovno knjigo,

zanimiva sodobna poljudno znanstvena dela, aktualno informacijo iz časnikov in revij ter drugo gradivo o najrazličnejših temah, ki zanimajo mladostnika v prostem času ali v zvezi z delom v šoli.

Vsi naštetni oddelki so v stavbi Pionirske knjižnice razporejeni tako, da mlajši in najmlajši obiskovalci ne morejo "motiti" mladostnikov, le-ti pa, po drugi strani, predšolskim otrokom in osemletkarjem tudi ne kratijo prijetne zavesti, da je Pionirska knjižnica predvsem "njihova" knjižnica.

Oddelk za mladino do 14. leta je odprt vsak dan od 11. do 19.30 ure. Ob sobotah od 8. do 13. ure.

Oddelk za mladino od 14. leta naprej pa je odprt vsak dan od 8. do 19.30 ure. Ob sobotah od 8. do 13. ure.

Članarina je 5.- din, izposojnine ni.

"NAŠ GLAS" izdaja mesečno v nakladi 550 izvodov delovna skupnost tovarne "ZMAJ" Ljubljana. Glasilo ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik: SMOLIČ Franc, urednik: Marijan MAYER. Tisk: Tiskarna KRESIJA, Ljubljana, Adamič-Lundrovo nabrežje 2. Po pristojnem mnenju št. 421-1/73 oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.